

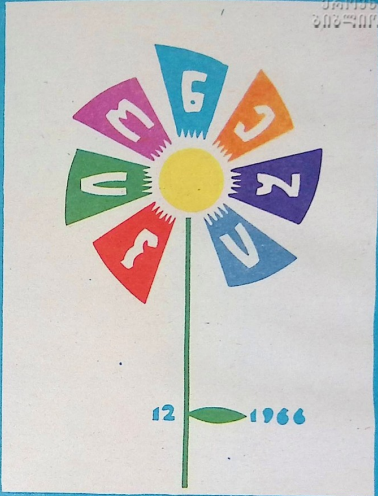
140
1966/2.

ՀԱՅԿԵՆՆԵՐ
ՆՈՇՊՈՐՏԻՅՍ

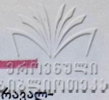
1 9 2 6 წევობა XXXX

საქართველო 50000

1 9 2 6 წევობა საქართველო 10000

40

ბულითა და სულით ვულოცავ ჩვენი მოზარდი თაობის საყვარელ ჟურნალ «ბიონერს» დაარსების 40 წლის-თავს.

ჟურნალი «ბიონერი» ორმოცი წლის მანძილზე ბირნათლად მოღვაწეობდა მოზარდი თაობის წარმატებით აღზრდისათვის.

«ბიონერი» დღესაც ღირსეულად და დაულალავად ემსახურება ქართულ ბავშვებში მაღალი მოქალაქეობრივი გრძნობების—სამშობლოსადმი, კომუნისტური იდეალებისადმი ერთგულების გაღვივებისა და განმტკიცების კეთილშობილურ საქმეს.

დაე, კვლავაც მრავალი თაობის გულსა და გონებას ახარებდეს ჟურნალ «ბიონერის» მდიდარი სულიერი საზრდო.

ოთარ ჩერძეზია,

საქართველოს კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი.

Министерство СВЯЗИ СССР

ТЕЛЕГРАММА

«ТБИЛИСИ, ЖУРНАЛ ПИОНЕРИ»

МОСКВЫ 7 48/05 27 27 1411

ДОРОГОЙ МОЙ БРАТ ИЗ ТБИЛИСИ ПОЗДРАВЛЯЮ ТЕБЯ ЮБИЛЕЕМ
ОСТАВАЙСЯ ВСЕГДА ЗАДОРНЫМ ВЕСЕЛЫМ ДОБРЫМ УМНЫМ ДРУГОМ
РЕБЯТ ТВОЙ БРАТ ПИОНЕР ИЗ МОСКВЫ

10036

ქრსეობის ორმოცი წელი შეუსრულდა „პიონერს“ საბავშვო ჟურნალ „პიონერს“. ამ 17 წელიწადში პატრიოტი როლი შეასრულა ჩვენი ნორჩი თაობის აღზრდის საქმეში. დღეს სახელმწიფოებრივ ვალმა მოღვაწემ, მეცნიერმა, მწერალმა, ხელოვანმა ადრე ამ ჟურნალის ფურცლებზე აიდგა ფეხი.

ჟურნალ „პიონერის“ წინამორბედი იყო გაზეთი „პიონერი“, რომელსაც ჩემი რედაქტორობით სცემდა საქართველოს კომკავშირის ცეკასთან არსებული პიონერთა ცენტრალური ბიურო და, აგრეთვე, ჟურნალი „წითელი სხივი“, განათლების სახალხო კომისარიატის საბავშვო ორგანო.

საქართველოს განათლების სახალხო კომისარიატთან არსებობდა საბავშვო წიგნების გამოცემლობა, რომელსაც განაგებდა ჩვენი ცნობილი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე ნინო ნაკაშიძე.

მსოფიანი მწერალი დიდი ენერჯით ხელმძღვანელობდა ბავშვთა აღზრდის საქმეს—საჭირო წიგნების გამოცემით.

„პიონერის“ რედაქციაც იქვე იყო მოთავსებული და, ნინო ნაკაშიძე, თავისი დიდი გამოცდილებით, საგულისხმოდ რჩევა-დარიებებს მაძლევდა, როგორც ამ ჟურნალის პირველ რედაქტორს. ჩვენი საზრუნავი იყო ავტორთა კოლექტივის შემოკრება ჟურნალის გარშემო.

ახლად დაარსებული ჟურნალის პირველი თანამშრომლები იყვნენ—გ. ქუჩიშვილი, ა. მირცხულავა, კ. ლორთქიფანიძე, ე. ზედგინიძე, გ. მდივანი, ს. ერთაწმინდელი, დ. გაჩეჩილაძე, დ. ელიოზიშვილი, დ. თურდოსპირელი, ნ. კეცხოველი, ვ. იმედაძე, ნ. ძიძიგური და სხვები. ჟურნალში შემოღებული იყო მოსწავლეთა შემოქმედების განყოფილება. აქ დაიბეჭდა გ. შატერაშვილის, ა. მახარაძის, რ. გაბიჩვაძის პირველი ნაწარმოებები.

ასე აიდგა ფეხი ჟურნალმა „პიონერმა“. ძნელი იყო პირველად ფეხის ადგმა. შემდეგ კი იგი თანდათან მომძლავრდა, მომრავლდა მის თანამშრომელთა რიცხვი. დღეს ყველა თაობის მწერლები ამ ჟურნალის თანამშრომლები არიან. მაღალ დონეზეა მისი ტექნიკურ-გარეგნული გაფორმება. ჟურნალს მკითხველთა დიდი წრე ჰყავს.

გუსურვით „პიონერს“ ახალი და ახალი მიღწევები ნორჩი უბის აღზრდის, მისი სულიერი გამდიდრების საქმეში.

უყვანო „პიონერს“

*შენი ნათელი წყვი მსხვერპლია
ქებით სულს ჩემ სწავლას,
სიყვარულით მუდამ სწავ
სიძლიერებით გვიქმნის.*

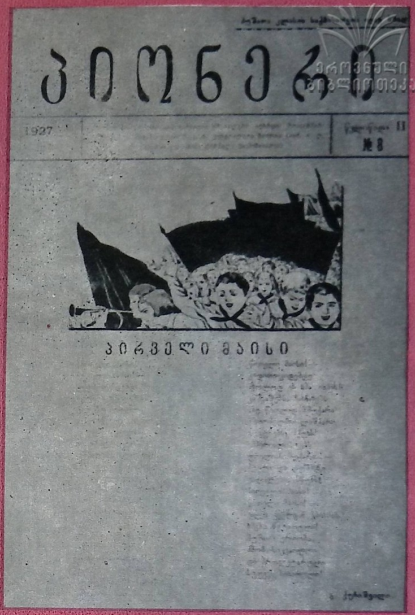
*კობახიძე, კობახი,
და ვაშლი ვაჩვენო ვაშლი,
შემდეგ ვაშლი ვაშლი,
ინსპირაცი უყვი მათი.*

*და ყბოქმე აშენ და ვაჩვენო,
სიყვარულით მის და მისი,
მთავრად ვაშლი და ვიყვარო
მთავრად სიყვარული.*

არჩილ მიჩხელაძე

ქართული პროლეტარული პოეზიის ერთ-ერთი უაღრესად მნიშვნელოვანი ნაწარმოებია „პიონერის“ უახლოესი თანამშრომელი იუ. აშ. ფურნალის დაარსების დღიდანვე, ბავშვების საუფარესო პოეტის არაერთ ნაწარმოებს დაუმუშევრებია ჩვენი ფურნალის ფურცლები.

ვბრუნდებით ახალუბრადგმული „პიონერის“ სატიტულო გვერდის ფოტორეპროდუქციას, რომელზედაც აღბეჭდილია გ. შუჩიშვილის ლექსი.

ცისფერი ყუთი

მიორბი სანადირაძე

მხატვარი
რამაზ
ცუცანიძეძი

იმ დღეს, როცა გაბოს უსიამოვნო საუბარი ჰქონდა ბესიკა ბაცანთან, თემო სანაპირო ქუჩაზე, სასურსათო მაღაზიის წინ იდგა და ესკიზოს შეექცეოდა. ესკიზო შოკოლადისა იყო და გემრიელი. უცებ მან რაღაც მსხვერვის ხმა გაიგონა. შემობრუნდა და დაინახა — მაღაზიის შესასვლელთან ხალხი შექუჩულიყო, მოშორებით კი პატარა, კიკინებინი გოგონა იდგა, მოკლე, დაწინწკლული კაბა ეცვა. გოგონა ტიროდა.

მოხუცი სიღო „ოცნების ფრთებიდან“ ბრუნდებოდა, მან დაინახა ატირებული გოგონა, მიუახლოვდა და თმაზე გადაუსვა ხელი.

— რამდენი წლისა ხარ, გოგონა? — ჰკითხა სიღომ.

— ათის.

— ათის? ღმერთო ჩემო! — წამოძახა სიღომ და თემოს მიუბრუნდა, — წარმოიდგინე, ეს გოგონა ათი წლისაა და ტირის. იწნებ ისიც ვითხრა — რა გატირებს, ა? გოგონამ თქვა, რომ ქილა ერბო მიჰქონდა და ფეხი დაუსტურდა.

— აჰ, — ამოიკვნესა მოხუცმა მეთევზემ, — მაშ, ეს იმ ქილის ნამსხვრევებია?

— გოგონამ თავი ჩაღუნა.

— საწყალი, — თქვა ვილაცამ.

— ალბათ, შინ მისვლისა ეშინია, — დაუმატა მეორემ. გოგონა იდგა და სლუკუნებდა, თვალები ცრემლებით ჰქონდა სავსე, გატეხილ ქილას დაჰყურებდა.

— დედა ვაგიჟავრდებო? — ჰკითხა სიღომ და თავზე გადაუსვა ხელი. გოგონა უარესად ატირდა.

თემო მოშორებით იდგა და გული უკედებოდა. შუადღე იყო. მზე არ ჩანდა და ცა საუფროდ იწყურებოდა. მთელი ბოლაზი მუქად დღვივებდა. ბოლაზში უნარბაზარი, თეთრი გემი შემოდოდა.

— მოდი, იწნებ რითიმე დავეხმაროთ, ა? — ჰკითხა ბიჭს მოხუცმა.

— აბა, მე რა ვიცი, — წაიბუზღუნა ბიჭმა და გაწითლდა.

— დავეხმაროთ, — თქვა მეთევზემ, — ქილა ერბო ვუყიდიო და სახლში მივუტანოთ.

— ვუყიდიო, — დაეთანხმა თემო.

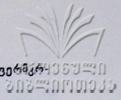
სიღომ ორივეს მოხვია ხელი და სასურსათო მაღაზიაში შეიყვანა. ფარდულში ბევრი ხალხი იყო და ცხელია. სიღომ თითოთ ჩუმად მოიხმო გამყიდველი, ერთხანს რაღაცაზე ელაპარაკებოდა, მერე ქილა ერბო გაახვევინა და ბიჭს მიუბრუნდა.

— თემურში, შენ ხომ კარგი ბიჭი ხარ?

— ბიჭს ისევ ვაღაკრა სიწითლემ.

— ჰოდა, თუ კარგი ბიჭი ხარ, ბოლომდე კარგი უნდა იყო, — თქვა მეთევზემ და ბიჭს დაფიქრებაც არ

* დასასრული. იხ. „პიონერი“ № 10, 11.

აცალა, ამოიხვეწა, ჩიბიხი მოჭაჩა და კარგა გრძელი დარიგება წაუთხა იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა ერიცხებოდნენ ის თხისებრი გოგო, რომელსაც ქილა ებოძა გაუტყდა.

გოგონას მადლობის თქმაც ვერ მოეხერხებინა. წამოქრუნვლა. მობუცმა მეთევვემ ორივეს გაუღიმა და წავიდა. როცა ქუჩის კუთხეს მიეფარა, გოგონამ თავი ასწია, თავისი დიდი, თითქოს დახატული თვალით ბიჭს შეხედა და სახე მოუსინათლა.

- როგორა ეს, ა?
- როგორ უნდა იყოს? — უთხრა ბიჭმა, — უბრალოდ, — ბაბუა სილო ძალიან კეთილია.
- იმ კაცს ბაბუა სილო ჰქვია? — იკითხა გოგონამ.
- ამ დროს გოგონას ისევ დაუცურდა ფეხი და ქილა ერთბაშად გაუვარდა ხელიდან. ბიჭი გაბრაზდა.
- მომიტოვებ, ნი წამოვალვებ.

გოგონამ უხმოდ გაუწოდა ქილა... ეს გოგონა თურმე უახლოეს ქუჩაზე ცხოვრობს, მის სახლთან უჭარბაზარი თუთის ხე დგას. თუთის ხე შრიალებს; ტრტებით ენათქუნება ფანჯრებს და გოგონას ტრენება, თითქოს სახლი შემოშვებასა თხოვს. იქვე რკინიგზის გადასასვლელიც, გოგონას ძალიან უყვარს მატარებლები. უკვილ დიონი, როცა სამკვარეო მატარებელმა უნდა ჩამოიაროს, იგი შლავაბულთან დგას, ხელს უწევს მგზავრებს და უხარია, რომ მგზავრებიც უქნევენ ხელს.

- შეც მიყვარს მატარებელი, — თქვა ბიჭმა.
- მართლა?
- ჰო, დილაობით მეც ეძიებ ხოლმე შლავაბულთან.
- გოგონამ ტაზი შემოკრა.
- შენც მოხვალ? რა კარგია მე ჭერ არ მყოლია მე-გობარი ბიჭი.
- არც მე მყოლია მეგობარი გოგო, — თქვა ბიჭმა.
- შე ლალი მქვია, — თქვა გოგომ. — შენ?
- მე თემო, თემური, — გაიღიმა ბიჭმა.

შუალედ იყო. მზე არ ჩანდა და თინელავდა. ბიჭმა პერანგის საყელი აიწია. გოგომ მზაზე გადაისვა ხელი. ერთხანს რომელიღაც მალაზიის ვიტრინასთან იდგნენ. ჩამუჭებულ სარკეებში თავიანთ სახეს ჰვერდებდნენ და უხაროდნენ. ლალის წითელი, მკვრივლანჩიანი ფეხსაცმელი ისეთ ხმას გამოსცემდა, თითქოს საშუშ-საშუშ წვიმის წვეთი ვარდებოდა ფეხიდან.

- მე აქ ვცხოვრობ, — თქვა ლალიმ და თერთად შეღებები სახლზე მიუთითა.
- შე კი, აი, იქა, — თქვა თემომ და თავისი სახლი დაანახა.
- ოო, შენს სახლთანაც იზრდება თუთა? — გაიოცა ლალიმ.
- არა, ეს თუთა არაა, ეს ცაცხვია, — თქვა ბიჭმა.
- რა კარგია! — თქვა ლალიმ.

როცა გაბომ გაიღვიძა, საოცრად აღრე იყო. გაუკვირდა — მეორე ოთახში რადიო გრუხუხებდა ბიჭს კიდევ უნდოდა ძილი. ღია სარკმლიდან გრილი ქარი უხერხავდა. ბიჭს შეცდოდა. საბანი გადაიხურა და გაიკრუნა. რადიოს გრუხუნნი არ წყდებოდა. ბიჭმა თითები ეუბრები დაიკო და თვალები დახუჭა. უცებ, იგრძნო — ვიღაცამ ხელი დაადო.

საბანი გადაიძირ და წამოიწია.

საწოლთან მამა იდგა. მამას ტანთ ჩეცვა და ფერმკრესეული თალი ჩანდა.

- თქვა: — ომი დაიწყო, შეილო...

მზე ნელა, ძლიერ ნელა ჩეშვა წვედამი. დაღამდა. ზეგნიდან ციმა ქარმა დაპყროლა. თემომ საყელი შეიჭრა, ქუჩა გადატყდა და სირბილით აუარა გვერდის რამდენიმე შენობას. არ შემედგარა. შუა ქუჩაში ერთადერთი კაცი ჩანდა და ის ერთადერთი კაცი მამამისი იყო. ბიჭმა იფიქრა — მოდი მივალ, ვეტიკვი, რომ შინ რახანა ელიან.

ქუჩაში არავინა. ბნელა. სახლებშიაც არ ანთია შუქი. ნეტა რას აკეთებს გაბომ? დღეს დილით ბრძოლა უნდა დავეწყუო. მაგრამ არაფერს გამოსულა გარეთ. ბაბუა სილოს კი „იგემინია“ ატარია პირზე. შეიშალა ბერკაცია. იფიქრა და აპურტყუნეს. მთელ დაბნის ასეა, — ზოგი ეფიქრება, ზოგი შეუწყებულად დაბოროტობს ქუჩიდან ქუჩაში.

თემომ იცის — რაღაც მოხდა. მოხდა რაღაც ცუდი და გამოუსწორებელი. იგი ქუჩაში მიაბიჯებს, ხმაშალდა ფიქრობს და ტანში უცნაური ტრუნატილი უღიშის. ირგვლივ სიბნელია და თემო სიბნელეში მიაბიჯებს. საღვად შორს ნათურა ციმციმებს. ეს — ნავსადგომის შესასვლელთან ციმციმებს ნათურა, მკრთალად ციმციმებს, მაგრამ მის შუქზედაც კარგად არჩებს ბიჭი მამის ტანს. მამა ზღისპირა სასაუზმეს უახლოვდება.

„მამა ხომ ისედაც მფრალდა?“ — ფიქრობს თემო. მამა ბარბაცებდა და ხმაშალდა ელანაკებულა საყუთარ თავს. იგი სასაუზმესში შევიდა, დახლს დაეყრდნო. ბიჭმა გაიგონა, როგორ ამოიხვეწა: „იქმე, კარგი ამბავი არაა ჩვენს თავს, ბენედიქტე. აგი ვინეფიქრე ახლა ჩვენ?.. და-ასხი ერთი მაგ ოხერი, თუ მამა ხარ“.

ბენედიქტემ დაასხა და მამამ ვადაკარა. დაიჭუნა, მაგრამ არაფერი დაუყოლებია, სახელითი მოიწმინდა პირი. ბიჭი ნახევარ საათზე მეტხანს იდგა გარეთ. ეწინაოდა, მამამ არ დაინახოს და ბოძს ენარებოდა. ბოლოს, მამაც გამოვიდა. გამოვიდა კი არა, გამობანცკლდა. ფეხი ჰქვას წამოსილო და სასცილოდ აუკანუტურა. გაიარა მისაბ-ვივი, რომელიღაც ეწოსლოდ შეეკადა, შესვლა დაასპარა.

- მამა! — დაუძახა თემომ.
- მამა მობრუნდა.
- რომელი ხარ შენ? აა, ვახაგებია. დედამ გამოგვზავა. მითვალთვალებდი?
- არა, არ ვითვალთვალებდი, — იცრუა ბიჭმა.
- მერე ისინი ნელი ნაბიჯით გაუყვეწენ ქუჩას.
- სად მიდილიდ ასე ვიან? — ჰკითხა ბიჭმა.

— არსად, — თქვა მამამ, ბიჭს თავზე გადაუსვა ხელი და მკერდზე მიიკრა. — შენ ვერაფერს უნერ ხვლები ჭერ, ვერაფერს... ომის დროს მამემ მიღიან და... აღარ ბრუნდებია უკან. შენ არ დამივიწყებ? შენ... მოუვლი ოჯახს? მამამ ბიჭს თვალბეზმი სახვდა. ბიჭი კი კიდევ უფრო მიეკრა და გაინახა — მიხვდა, მამას ცრემლითა ჰქონდა თვალბეზი სასევ.

მეორე დილით ერთი პირიც არ უღანდებოდა წვიმას. კასრიდან ასხამდა თითქოს. ბიჭები შინ მიიწვი ვერ ჩერდებოდნენ, მთლად ამოილუმპნენ. თვალბეზი უბრწყინავდათ, გადავიწყვდათ პერობა, გადავიწყვდათ, რომ ერთმა-

ნეთს ომი გამოუცხადეს. სადაღაც, შორს, ნამდვილი ომი იყო. იმ ომის ექო თანდათან ახლოვდებოდა და მწუხარებით ავსებდა უცვლილ ახალმანის ვულს. მიუხედავად მიახლოებისა. ლაღის სახლის გვერდით რკინიგზა გადიოდა. რკინიგზაზე უშელონი იდგა. განშორების უკან თემოს მამას არაფერი უთქვამს, იგი გაქვავებული იდგა, თვალს ვერ აცლიდათ ახლოვლებს. ოო, რა იცოდა მამის თემომ, რომ ეს იყო უკანასკნელი სურათი, მამის სამახსოვროდ რომ შეიხანა მისმა გონებმა.

ლაღის მამაც მიიღოდა.

გაბოს მამაც მიიღოდა.
გოგია დღობისა და რობერტა მამალაძის მამებიც მიიღოდნენ. ეშელონი გრძელი იყო და პირქუელი. სადაღაც, ბაქნის ბოლოს, აკორდენი უკრავდა, უკრავდა ცივად, უღიმინოდ, ნაღვლიანად.

მაღლი, ვირაფიცი კისერწაგრძელებული გაბო თავჩაქინდრული იდგა მამამისის წინ. უცებ რაღაც გაახსენდა, აწრიალდა.

— მე ერთი წუთით წავალ, — უთხრა მან მამს და ხალს შეტრია. რამდენიმეჯერ აიარ-ჩამოიარა ეშელონის წინ. ოფშმა დაასხა, დაიქანცა, ბოლოს, როგორც იყო, იპოვა ის, ვისაც ასე გაუცაცოცებთ ეძებდა. ბესიკა ბაცანი პაწია ჩემოდანზე იჯდა, თავით ხელდებს დაურდნობდა, ქუდე გვერდზე მოედო, პაპირისი პირში გაუჩხობდა და გამვლელ-გამომვლელს დღობის აუყოლებდა. გაბო რომ დაინახა, თავი გვერდზე მიაბრუნა, თითქოს ვერ შეინახა. გაბომ გაიგონა, რა თქვა ვიღაც ხანშიშულსმა ქალმა: „ნაწყალი ბესიკა! დემოთა მშვიდობს დაბარებულს შინა!“ ახლა მთელი დაბა გულისტყვიებით მიაცილებდა ბესიკა ბაცანს. ოროდღე დღის წინათ მისი დახმავაც ეწარებოდათ, მისი ხმის გაგონებაც არ უნდოდათ, ახლა კი...

გაბომ ძლივს წადა ფეხი. გული საშინლად უტემადა. რაღაცის თქმა უნდოდა, მაგრამ ყუღლი დიდი, გავარჯერებული ბურთი გაჩხეროდა და ახარობდა.

დუმობდა. ბაქნის ბოლოს ისეც უკრავდნ აკორდენს და ბიჭს იჩენებდა — ეშელონი ტრატმანებს...

— ბეს... ბეს... — ძლივს ამოადგა ყუღლი მოწოლილი ბურთი გაბომ.

— ზო, რა გინდა?

ბიჭმა ჭიბიდან საათი, ოქროსმწეკვიანი საათი ამოიღო და გაუწოდა.

— აიღე... შენია...

ბესიკამ თავი ასწია. ჭრე ცერად შეხებდა უშნოდ აკანტულ გაბოს. მერე ფეხის წვერით სილა გაიჩქანა

— მაძღვე?

— კი არ გაძღვე? — შენია. განა შენ არ იყავი იმ დამის ნახვადურში? — მამაკვი...

— კარგი ერთი, — უცებ დანდებდა ბესიკა ბაცანი. თვალეში ძველებური ნაბერწყალი აუციმციმდა. მაგრამ სახე კვლავ ცივი და უმოძრაო ჰქონდა. მიწისფერი დასდებოდა, — რაში დამჭირდება, ზომ იცი, სადაც მივდივარ.

— ვიცო... მამამ მითხრა. შენ დიდ ხარ, ნეტა მეც გაშიშვებდნენ. პაუ, როგორ ვიჩხუბებდი...

ბესიკამ გაიცინა.

— იქ თოფით იქნება ჩხუბი.

— მერე რა.

— შტერი ხარ, გაბოია, შენ, შტერი... ომში წახვალს ინატრებს კაცი?!

— მაშ არ აიღებ?

ბესიკამ გონებაში რაღაც აწონ-დაწონს მკრეკავდებოდა და გაიღმა.

— იცი რა, ისე ჩავთვალთ, თითქოს შენ მართლა გადაარჩინე გემი, კარგი?

— მე არ გადამირჩინია გემი. ეს საათით შენია, — თქვა გაბომ, — წაიღე.

ბესიკამ მკერდზე მიიკრა გაბო, კისერში აკოცა და წასჩურჭულა:

— გმადლობ, გაბოია, გმადლობ, — და წავიდა.

წავიდა თემოს მამა.

წავიდა რობერტა მამალაძის მამა — ბიძია კლიმენტი. სანდრო ლობჯანიძის მამა — ცნობილი მწარეული წაიყვანა ეშელონმა. ეშელონი გრძელი იყო. წვიმა ასხამდა ეშელონს. წვიმა ასხამდა ბაქანზე დარჩენილ ბიჭებს, მოხუცებს, ქალებს. თემოს არ უტრიათ, არც ებნის უტრიათ, მაგრამ თხისკულა გოგამ — ლალიმ გაბრა.

ბიჭები მიაბიჭებდნენ ერთად, სუნთქვაგერეულები ფიჭვებში ჩავლულიყვნენ. ქარი სახეში სცემდათ. ქარი აფრიალებდა ლაღის კაბის ბოლოებს.

ბაქნის ბოლოს ცალბებდა ბენედიქტი იდგა და ხარხარებდა.

ბენედიქტი შთვრალი იყო.

— ხა, ხა, ხა, — ხარხარებდა ბენედიქტი. — ცხოვრებაა ავი?! ცხოვრებაა! ყველა წავიდა... მე კი...

ბიჭებმა უხმოდ აუარეს გვერდით ცალბებდა ბენედიქტს.

ქუეღბში არავინ ჩანდა. ეშოვებში ძაღლები ყმუოდნენ.

თემომ, რომელიც სპარტაკის ქუჩის წინამძღვრად ითვლებოდა, ქუჩას გახედა. ამ გზით წავიდა მამამისი, ამ გზით წავიდა გაბოს მამა, ამ გზით წავიდა ფილიპა მწარეული...

ნახვამდის, მამა!

ნახვამდის, ფილიპა მწარეული!

ნახვამდის, ბიძია კლიმენტი!

მე თქვენ მძევარები. თქვენ სამუდამოდ დარჩით ჩემთან. მე მინდა მშვიდობით დაბრუნდეთ შინა!

ასე ფიქრობდა ბიჭი და ნავსადურისაკენ მიაბიჭებდა. როცა ბიჭობიდან დამალდი მიღის, ზარს რკავდა ზოლმე.

იმ დღეს არავის დაურეკია ზარი წვიმდა და წვიმდა. თოღობი მოუსვენრად რიალებდნენ და ჩხაოდნენ.

ომის შორეული გამოძახილი თანდათან უახლოვდებოდა მეოთვწეოთა პატარა დაბას. სინერგები და კარჭალები მოხუცებს დარჩათ. ბიჭებმა ნავის აწენებას თავი მიახიბეს, რაღაცა ბაზუა სიღოს ახალთახალი, მოტორიანი ბოტი გამოუყო მეოთვწეოთა სამხაროველომ. ბაზუა იდო, გამკვეთილი ასობით დააწერა კიჩოს: „ელდორადო!“, მერე მარტოს ქუჩის ბიჭებს მოუყარა თავი და ზღაჯავ გავიდა. მთელი სამი დღე „ელდორადო!“ ხელმძღვრული ბრულებით უკან, მეოთხე დღეს კი სამოქალაქო მოზარდული ქაშალა დაიპირეს და თვევის მიმღებ პუნქტში ამის მერე არაფერი ჰქონდათ სალაპარაკო.

სალამო ხანი იყო. წვიმას გადაეღო და ტალღები ნელი ტლაშუნით მისწრაფოდნენ ჭებირისაკენ. მაგრამ ბოლავში ზღვა წყნარი ჩანდა და თემომ იფიქრა, ნაწვობარია, აკუღაზე წათევსაგებაც შეიძლებაო. თემომ სანდრო ლობჯანიძეს გაუთარა, სანდრომ რობერტა მამალაძე აიყოლია და სამივენი ნავების მიტოვებული სახელოსნოსაკენ

გაეშურნენ. მთელი ორი საათი ითევწავეს, ვერაფერი ვერ დაჰიერეს და ხელმოცარულნი დაბრუნდნენ სახლში.

შინ დაბრუნებულ თემოს დედამ ჰკითხა:
— სად იყავი?
— ბიჭებთან ვთამაშობდი, — იცრუა თემომ.
— დაგვიწყდა, პური რომ არის მოსატანი? დავინახავ, რას შეჭამ ვახშამზე. — მერე დედა სამზარეულოში გავიდა, ქვაბებს ანზრიალებდა და თან ლაპარაკობდა, თითქოს თავისთვის ლაპარაკობდა: „სულ წავიდა ეს ბიჭი ხელიდან. ამოდნა გაიზარდა და ვერ ხვდება, რა მძიმე დრო დადგა ახლა... რომ ჰკითხო, იცოცხლე, ყველაფერი იცის, დიდი...“

„აჰ, მე უკვე დიდი ვარ... — გაიფიქრა თემომ, — მამა ომშია. დედა ავადმყოფი ქალია და საქმის გაკეთება უჭირს. აქ კი მთელი ოჯახია სარჩენი... მე უკვე დიდი ვარ...“

თემო ფანჯარასთან დაჯდა... ხელებს დაეყრდნო და ქუჩას გახედა. ქუჩაში ნავსადგურის ზედამხედველმა ჩაიარა გასაღებების ჩხარუნით. მას პატარა ფინია მისდევდა ყეფით. ზედამხედველი არავითარ ყურადღებას არ აქცევდა ფინიას. თემო ერთხანს ზედამხედველზე ფიქრობდა, მერე თავისი სკოლის მეგობრები და ბაბუა სიღო გაახსენდა და კარგ გუნებაზე დადგა.

დაწოლის წინ დედამ ფაფა მიარათვა.
— გაიგე? — უთხრა დედამ, — გაბო სახლიდან გაიქცა.

— ვინ გაბო? — უცებ ვერ მოისახრა თემომ.
— შენი ამხანაგი.
— სად გაიქცა?

— აბა, ეგ ვინ იცის, გუშინ დილით სახლიდან რომ გასულა, მერე აღარ მობრუნებულა.

თემო გოგონებული იქდა. იგი ზღვის მხუილს უსმენდა, სარკმლის მიღმა მოქანავი იეებს უსმენდა და ახსენდებოდა: გაბო ნავების შემეკეთებულ სახელსონსთან იდ-

გა, ხელები ჩიბეებში ჩაეწყო და ბიჭებს ეუბნებოდა:
— შეკალით თავი ამ სანაგვე უფოს... მე კი უღარდელად ცხოვრება მირჩევნია. კაცი ჩიტოვით უნდა იყოს, მოგინდება — მთისკენ გაუფრინდები, მოგინდება — ზღვას მიაშურებ...

ბიჭებს მაშინ ყურადღება არ მიუქცევიათ მისი სიტყვებისათვის, მაგრამ ახლა, როცა თემო სარკმელთან იქდა და ქუჩას გამყურებდა, მიხვდა, რა ცხოვრებაზეც ოცნებობდა უჩრადივით კისერწარტყმელებული გაბო.

თბილისის ბოლოს, ახლადდადგმულ ზვინთან ეძინა გაბოს. იგრძნო, ვიღაც ანჯღრევდა. თვალი გაახილა — მის წინ გამხდარი, ჩია ტანის ბერიაკი იდგა. მიხვდა — გათენებულყო. უკვე მეთუ დღე იყო, ამ მოხუცთან ცხოვრობდა. მანამდე ქალაქში დაეხეტებოდა. შინიდან წამოდებულყო ფული რომ გაუთავდა და შიმშილისაგან კუჭი აეწვა, ერთხანს სადგურზე იდგა, იქნებ ვინმე ნაცნობს მოეკრა თვალიო, მაგრამ, თითქოს ჯიბრზე, მთუეუფთა დაბიდან ქალაქში ჩამოსასვლელად არავის ეცალა. და ბიჭმა ვიღაც მსუქან მგზავრს უთხრა, თუ გინდათ, პარკის გადატანაში მოგეხმარებითო. მსუქანმა მგზავრმა ცივად გააქნია თავი და თავისი გზით წავიდა.

„რადც საქმეს უნდა მოვდიოდა“, — გაუელვა მაშინ ბიჭს. მთელი ქალაქი მოიარა, რომელიღაც ავტოპარკში მძღოლის შეგირდად მოეწყო. ვაი ასეთ მოწყობას! შოფერებმა შეატყვეს, — აქ რადც სხვა ამბავიაო და, იმდენი წყალი აზღვინეს, იმდენი მანქანა გააჩეცხინეს, რომ საღამოს არაფრის თავი აღარ ჰქონდა.

დილით გარაუის უფროსმა უთხრა:
— შენ რა, სკოლაში აღარ დადიხარ?

ბიჭმა თავი დახარა.
— მმ, ვასაგებია. — თქვა გარაუის უფროსმა, — რატომ არ გინდა სწავლა?

— მოვასწრებ, გერ ხომ ოშია. შოფერი მინდა გავხდე.

— შოფრობას ყველთვის მოასწრებ, სწავლას კი... — და სამუშაოზე გაისტუმრა. იმ დღეს უფრო მეტაი ვაწვლდა ვაბო. ხშირ-ხშირად ისვენებდა, გადატავებულ ხელებზე სველ ცხვირსახოცს იღებდა, მაგრამ ტკივილი მაინც არ ტერბოდა. „არა, შოფრობა მართლაც ძნელი ყოფილა. აქედან უნდა მოვუსვა“. და წავიდა.

უანა ნახა. უანა მწიფდა და მოეწონა იქაურობა. „ვიცხოვრებ სოფელში“ — გადაწყვიტა. მერე ამ გამხდარ, ჩია ტანის ბერიკაცს შეხვდა და ყველაფერი უამბო. ბერიკაცმა უსმინა, უსმინა, ჭერ თამბაქო გააბოლა, მერე თავი გააქან-გამოაქანა, ჩახავიდა: „მდაო“ — და ცხელი მისცა ხელში...

— მკვლარივით გეძინა, — უთხრა ბერიკაცმა, — მოდი ცოტა წავიხემსოთ და შეუდგეთ საქმეს, ხედავ, მწერა მისიმაღლეზეა?!

ვაბომ ცას ახედა. მწე ჭერ კიდევ გორის იქით იმალებოდა.

— ასე ადრე?
— ხომ გაგვგონია, ადრე ამდგარ კურდღელს მწვევარი ვერ დაეწევა, — უთხრა ბერიკაცმა და საგზალი გახსნა.
— დღეს რაღა უნდა გავაკეთოთ?
— როგორ თუ რა? ეს გვიწიბობს ხეობაშია ჩასატანი, ამას რომ მოვჩვენებო, ვინახი უნდა შევწამლოთ, მერე კი დამბიროში უნდა ჩავიდეთ: ალბათ მთელ კვირას დავჩრებივით იქ. შეშაა დასაჭერელი, პანტა დასაბერტყი და ტურში ჩასაყარელი...

ბერიკაცი დაპარაკობდა და დაპარაკობდა. უხაროდა, რომ მისი ცხოვრება ამდენი საქმით იყო სავსე. დროდარდო თერის თმაზე გადაისვამდა ხელს. „იჰ, იჰ, იჰ საწყლებს რამე საშველი დაადგებოდეთ“, — იტყოდა ფრონტზე წასულელებზე და ამოისვენებდა...

შუადღემდე შეუსვენებლად იმუშავებ. ბიჭს მთლად გამოეღლია არაქათი. გაახსენდა მეთევზეთა დაბა. მარტის ქუჩა... სპარტის ტახის შესახვევი... ნავების საბელონსო... ქვეყნად ყველაზე უმემრითელსი ბორში და... მაინც,
— არ დავბრუნდებო, — თქვა.

— წადი ერთი, გზისპირებზე ეკლა იქნება, მოკრიფე და ვისადილოთ მერე.

— ჭერ ვისადილოთ და მერე მოვტყეფ, — უთხრა ბიჭმა.

— საქმეც სწორედ ეგაა: ჭერ უნდა მოკრიფო, მოვხარშოთ და მერე ვისადილოთ, — გაუღიმა ბერიკაცმა.

„არა, არა, ეს ჩემი საქმე არაა“, — გაიფიქრა ბიჭმა, „წლავნით წამოდგა, კალათს ხელი დაავლო და გზისკენ

გამართა. ეკლა მართლაც ბლომად იზრდებოდა ექ. ბიჭს ხელდამ სულიერთიანად დებდოდა. ვანაქრებში აქვეა და სისხლმა წამოფონა. კალათი გზის შუაგულში დადო, ოფელი შეიმშრალა და ბილიეს დაადგა... მირბოდა დიხანს, მირბოდა სწრაფად, გული მაგრა უტემა. მირბოდა ჩახურბებული ყოფილებით მოფენილ კალაში და არაფერზე არ ფიქრობდა.

მაქანზე სწორედ დროზე მივიდა. სამგზავრო მატარებელი დაძვრას აპირებდა. ბიჭი მოაჭირს ვადახვდა. აუარა წყლის ფარდულს და შედგა. მერე, როცა ზარს ჩამოკრეს და მატარებელია მძლავრად დაიჭუტუნა, ბოლო ვაგონს შეახტა და ტამბურში, მველ უუთხვდა და ჩემოდნებს შორის, მიხერხებულად მოეწყო. მეზობელ სადგურზე მატარებელი სამ საათს დაუფრენდა. ჩავიყვირე ამოვარეულიყო. ამისობაში დაღამდა. ცაზე ვარსკვლავები აიაფდნენ და ტამბურში ვიდაც ჩახსკვნილი, სასიამოვნო გარეგნობის ჭაბუკი შემოვიდა.

— ოჰო, კამანიას გაუმარჯოს, — თქვა ჭაბუკმა, — მოგზაურობ?
— შინ მივლივარ, — უთხრა ვაბომ.
— ვიცი, ვიცი, — ირონიულად ჩაიჭიქილა უცნობმა.
— შინიდან გაივარე, არა?

— აბა, რად უნდა ვავაპრულიყვი?
— მე რა ვიცი, — მხრები აწურა ჭაბუკმა, — ომია, ქვეყანა აიარია.

— შენ რა, არ წაიყვიანეს ომში? ჭაბუკმა თავი ასწია. ერთხანს დადაცაზე ფიქრობდა, მერე თვალები გაუსწორა.

— მე?.. მე „ჩავშანი“ ვარ. შენისთანა ბიჭებს დავდევე. ეს შეჩვენებულეები გარბიან და გარბიან საღადაც... ზოგს ფრონტზე მოხვედრა უნდა. ზოგს... შენ რაღა ვინდა?
— აჰი ვითხარო, შინ მივლივარ-მეთქი.

— ეგ დამავიწყდა, — გაიღიმა ჭაბუკმა.
მატარებელი დაძვრა.

— შორსაა შენი სახლი?
— აქედან ორი გაჩერებაა.
— ახლოს ყოფილა.

— რად მკითხები? — ახლა ზრდილობიანად ჭკითხა ვაბომ.

— ვფიქრობ, რამდენ საათს მოცდებები... ხომ იცი, ცუდი დროა. არეულთბაა, რომ არ გავაცილო. არ შეიძლება, რას იტყვის ხალხი.

— ჰო, — თქვა ვაბომ და სახე დაემანკა.

— რა, გეწყინა? — ჩუმად ჭკითხა ჭაბუკმა.

— არა, რატომ.
„ნეტა რას შემომიჩინდა? — გაიფიქრა ვაბომ, — მე ხომ ისედაც შინ მივლივარ...“ — საშვი-

ნელ დალილობას გრძნობდა. თავი უბრუნოდა. მატარებელი სიბინდის ყანებს შორის გაჩერდა. ირგვლივ ღამე ჩამოწოლილიყო და ბიჭს კრიტიკონებლების ტაკციონულიც მოესმა. მათი ხმა არ არღვევდა სიჩუმეს, სირიქით, უფრო ამძაფრებდა. ბიჭს თვალები ებლიტებოდა.

— გეძინება? — ჰკითხა ჰამუკმა.
— არა... არა...

— მოდი, თავი მომპარდენი და ჩაიძინე. ხანამ შენს დაბამდე ჩავიდლოდეთ, გათენდება კიდეც. ეს მატარებელი ურემივითაა. თანაც, გრაფიკიდან ამოვვარდით და აი, უნდა ვიყურეთუტოთ ყოველ ფეხის ნაბიჯზე.

„იტყუა, არ მომეშვება, — გაუღელვა გაბოს, — წამყვეს მერე. არც იხე ცუდი ბიჭი ჩანს...“ თვალეხი დახუჭა. მალე კიდეც ჩაეძინა. ზღვა ესიზმრა. თავისი სახლი და დეიდა თამარი ესიზმრა... აი, კიბეზე ადის და დაუკაქუნებლად ადებს კარებს. სახლი ფაქიზადაა მილაგებული, ყველაფერი კრიალეხს, ყველაფერს მზრუნველი ხელი ატყვია. აი, მისი დედინაცვალეც. იგი ილიმება. მაგრამ ბიჭი აუტყოს, — დაიღალა, ამდენი ლოდინითა და წვალებით დაიღალა. ბიჭს კი მინც უღიბის... „შაბათი“, — ეუბნება გაბო და მერღეუ ადებს თავს. „მარტო, გაბრიელ, კარგია... ახლა გვიანია, ისადილე და დისვენე“. ბიჭი მაგიდასთან ჭდება და უგემრიელეს ღვინელებს შეიჭკვევა. ჭამს ნელა, აუჩქარებლად. კუთხეში მისი ლოგინი დგას. და მოეჩვენა — ამ ლოგინსა და ამ კედლებს რაღაც უცნაური, მაგრამ სასიამოვნო სითბო ახლიოდა. მიხვდა — მას შემდეგ, რაც სახლიდან გავიდა, ყველაფერი ეს უკან დაბრუნებას თხოვდა.

XI

— მთელი ჩვენი ცხოვრება ლოდინია, — ამბობდა ბაბუა სილა. დაღვრემილი იქნა ბუხრის პირას და ჩიხუს წევდა.

დეკემბერი დგებოდა. თემოს მამამ ერთი-ორჯერ მოიწერა წერილი და მერტ სულ დადუმდა. თემოს დედა მოცუნდა, თვალეხი ჩაუვარდა. და რაც უფრო ნაკლებ იხარებოდა მათ ოჯახში წვნიანი საქმელი, მით უფრო უნაოქლებოდა სახე. დედა თევზის გადამმუშავებელ ქარხანაში მუშაობდა. საწყალი წლებზე იღვამდა ფეხს, რომ ბიჭს არაფერი მოკლებოდა. მაგრამ ომი თავისას შევბოდა. ხანდახან, როცა დედა სამსახურში იყო, თემო ნავების მითკვებულ სახელოსნოში იქნა, იქნა მარტო და მეტევზეთა დაბას გასცქეროდა. იქიდან კი... ერთი მეორეზე მიუკლებით ცისვე მისწრაფოდნენ თეთრი მტრედები. რამდენჯერ უოცნებია იმ დღეზე, როცა მამა ილიაში ამოდებული ღვაწლით შემოვიდოდა ხოლმე ეჭოში და იტყოდა:

„თქვენ ისევ ცელქობთ, უკრებობო?“
მაგრამ მამა ახლა შორს იყო და ბიჭი მოწუნილი გაპურებდა დაბას.

ბაბუა სილა ხომ ამბობდა, ჩვენი ცხოვრება ლოდინია, და ბიჭებიც ელოდნენ. ელოდნენ მამების დაბრუნებას.

იმ დღეს სამშაბათი იყო.
შეე სავსედ დაპურებდა მიწას.

ეჭოს ბოლოში ზღვა იწყებოდა. ზღვასთან ბადეები ეფინა და ბიჭები ბადეებს უკან იმალოდნენ. მარტოს ჭუჩის ბიჭები, — მოწინააღმდეგენი, — ეჭოს მეორე მხარეს დაბანაკებულიყვნენ.

— ტრახ, ტრახ, ტრახ! — ისროდნენ ექიდან.
ლაზარეთი საკუქნაოს გვერდით იყო მოთავსებული. ერთხელ თემოსაც მოუხდა იქ მისვლა. ლაზარეთის ექიმი ქერათმინი ლალო იყო. ლალო ცდლობდა სერიოზული ყოფილიყო. დიდებს ბაძავდა.

— რატომ კვნისი? — ჰკითხა მან მოულოდნელად თემოს, — სად გავიწინა, რომ ჭარისკაცი კვნისოღეს?

— შე არ კვნისი, — თავი იმართლა თემომ და გააცინა.

რატომღაც ყველა „დაჭირლს“ ან ხელი ტკიოდა, ან ფეხი. ქერათმინი ლალო წაუსვამდა მათ რაღაც თეთრ სითხეს და „განკურნებულ“ მეომრებს „ფროტზე“ ისტუმრებდა.

— ამხანაგო, ამა მიჩენელი, ხად ვტყვიათ? — ჰქოიხა მან თემოს.

— აი, აჲ, — უოხრა ბიჭმა და მკერდზე მიიღო ხელი. — რაღამ გპირებები შეხება. საოცრად ხელი, წყლიანი თვალები მაქონდა. მან გულთან დიდიერ ბიჭი და ღიმილით უფხრა:

— აჲ გვლთა, გვლს თუ ვიყარა რამე, აღამიანი მაშინვე კვდება.

ბიჭს უნდოდა ეთქვა, რომ მართლა გულში იყო დაპირილი, ლალის ომა ნიკაპზე ტეხიდა და სახიამოვნო ხურნელი ჰქონდა. თემომ თქვა:

— შე განა ვატყუებ, ექიმო!

— შენ მკვდარი უნდა იყო მაშინ, — ჩუბტად გაიმორკა ლალი, — თუ შენა, მოიცა, მოვიფიქრო... — და ლალიმ მართლაც, რომ გულში დაპირილი ხანდახან შეიძლება მართლაც ვადარჩეს.

იმ დღეს სამშაბათი იყო და მეთექვსთა დაბის ბიჭები ომისანას თამაშობდნენ, თემო წითლების უფროსი იყო. თემომ ღეროცა კონკრეტიშვილს დაუფერავდა დასველა დაავალა. რაც ღეროცამ მოსახვევი გაიარა, გაახსენდა, რომ დღეს ჭარბოდ უნდა სუფთა წერა ჰქონდათ. მასწავლებელმა დიდი ასობით დაწერა დღეზე: „ჩვენი მამები ფრონტზე წავიდნენ“.

— ტრახ, ტრახ, ტრახ! — ისმოდა ეზოს ბოლოდან.

— და მეორე დილით ბიჭები ისევ წერდნენ საქობსო რეულელებში: „ჩვენი მამები იერიშზე გადავიდნენ“.

ლალის მერხი ცარიელი იყო. მასწავლებელმა თქვა, რომ მათ ოქახში სამუცხა ბარათი მიიღეს, რომელიც ასე იწებოდა: „თქვენი მეთუღო... მასწავლებლის ცრემლი აუბრწყინდა თვალებზე. მისწავლეებმა იცოდნენ, რომ მასწავლებლის ერთადერთი შვილიც ფრონტზე იყო.

— დედა ტირის და ტირის, — თქვა ლალიმ. — მეც ბევრი ვტირებ, ძალიან ბევრი.

ბიჭებმა თავი დაღუბნეს და გააუჩუროლათ.

იქნებ ზეად მათ ოქახშიაც მოვიდეს სამკუთხა ბარათი? ღამე იყო და ბიჭები აივანზე ისხდნენ. თემო ჩაფიქრებული და დაღუბნული ჩანდა. ცოტა ხნის შემდეგ ბიჭები გაიღო და ბიჭებმა ვაბო დაინახეს. ვაბომ ჩუმად ამოიარა კიბე, აივანზე შეერეხილ ბიჭებს ვადახებდა და რობერტა მამადაქვს უთხრა: ჩახრიეო. რობერტა გაიწია და ახდელი დაუთმო ვაბოს. იჲ, ლალის ოთახში, სინათლე ენთო. თხელი ფარდის იქით კარგად ჩანდნენ შავი ლანდები, ეს ლანდები სამშობარზე მოსულიყვენი აჲ. — აჲ აღარასოდეს ვითამაშოთ ომობანა, — თქვა თემომ, — ომი ისეთი არ უოფილა, როგორიც ჩვენ გვიგანობხმა არავის ამოუღია. დუბდნენ.

სახლებში ჩახანია ჩაქვროთ შუქი, მაგრამ ბიჭები მაინც ისხდნენ.

— ნეტა ჩქარა გათენდებოდეს, — თქვა ლალიმ. თემომ ვაბოს შეხედა. ვაბო ნაღველიანი და მოტეხილი ჩანდა, მაგრამ თვალები მოუსვენრად ულამაშობდა. თემომ გაუღიმა და ვაბოს სახეზეც გაიშალა ღიმილი. ზღვის მხრიდან ცივი ქარი დაეწია.

ჩემო კვირფასო, პატარა მემობრებო!

ჩვენს საყვარელ „პოინტს“ 40 წლი შეუსრულდა!

აბა წარბილდებო, რამდენი თობა აღიზარდა და დღეცაცადა ამ ხნის განმეგობაში, რამდენმა მემობლივებმა ასახელა ჩვენი საგმობლო არა მარტო სამეგობლო ომის ფრონტებზე, არამედ საკომუნერო მინდვრებზე, მრეწველობაში, მეცნიერებაში, ლიტერატურაში და ხელოვნებაში. ხოლო ბევრი მაგანის ნამდვილ აღამაზან ჩამოყალიბებაში, მათს სულეერ აღზრდამი ჩვენს „პოინტს“ მუფდეს თავისი ღეწულო.

მახსენებთა ჩემი ბავშვობის წლები, როდესაც დიდი გატაცებით გვითხულობდი „პოინტს“. მაშინ მე ლუკსებასც ვწერდი და ისინი ხშირად და ისინი ხშირად ამოქონალის მურსულზე იბეჭდებოდა. ჩემს მაშინდელ სახეგვარ ოცნებას პოეზიის სარბიულზე გამოსვლა შეადგენდა, მაგრამ, როგორც ხედავთ, ეს მხოლოდ ოცნებად დარჩა.

დღეს კი, ნეტა მიბოძოთ, მოვლოცეთ ჩვენი საყვარელი „პოინტის“ სახელოვანი თებულ და მოგბოძოთ უმეგ ლექსთა კი აბა, არამედ სიმეგობრიო, რამეგვარ თებენიის დამეურ სეცეალურად ამ ოარილიათვის.

კომპოზიტორი რევაზ გაბრიჭაძე, ხელოვნების დამს. მოღვაწე, პროფესორი

შენ ხარ იველი ხველისა

1. დღეს ყელსახვევი წითელი
წითელი

მიიღე გულის ძეგრით,
მამასადამე, დღეიდან
დღეიდან
ხარ ნორჩი პიონერი,
მამასადამე, დღეიდან
ხარ ნორჩი პიონერი
ხარ ნორჩი პიონერი.

2. დიდა შენი მიზანი
მიზანი.

სწავლა და შრომა მარად,
მშობელი ქვეყნის ამაგი
ამაგი

არ დაიტოვო ვალად,
მშობელი ქვეყნის ამაგი
არ დაიტოვო ვალად,
არ დაიტოვო ვალად.

3. შენი გზა მწვანე აღმართზე
აღმართზე

ელავს სიმართლის ელვად,
გულის ამ გზაზე მრავალი
მრავალი

სიხარული და ღელვა,
გულის ამ გზაზე მრავალი
სიხარული და ღელვა
სიხარული და ღელვა.

4. აგისრულდება ყოველი
ყოველი

ნატვრა, სურვილი წრფელი,
შენ ხარ იმედი ხველისა
ხველისა

შენ - ნორჩი პიონერი,
შენ ხარ იმედი ხველისა
შენ - ნორჩი პიონერი,
შენ - ნორჩი პიონერი.

ქოცხლად, მაჰის ტუპით.

დღეს ყელსახვევი წითელი წითელი

მი - ი - ლე გუ - ლის ძე - გრით ვა - მასა - და - მადღე - ი - დან, დღე - ი - დან

ხარ ნორჩი - პი - ი - ნერი ხარ ნორჩი - პი - ი - ნერი

ხარ ნორჩი - პი - ი - ნერი ხარ ნორჩი - პი - ი - ნერი

123. ხარ იმედი ხველისა ხარ იმედი ხველისა

**იზარლოს
და
ბაიხაროს
ჩვენა
„პიონერა“**

ჩვენი მშობლიურ ლიტერატურას მე და ჩემი თაობის ხალხი „ნაკადულითა“ და „ჯეჯილით“ დავეწაფეთ ამ საუკუნის დასაწყისში, თითქმის სამოცი წლის წინათ. ჟურნალ „ჯეჯილის“ გარე ყდას ეწერა: „იზარდ მეწაგენე ჯეჯილო, დაპურდი, გახდი ყანაო“. მე ყოველთვის მახარებდა ეს წარწერა, თუმცა მხოლოდ დიდი ხნის შემდეგ მივხვდი მის ნამდვილ შინაარსს, იმას, რომ ეს ჯეჯილი—ნორჩი თაობა იყო. ჩვენი „პიონერი“ სწორედ ჯეჯილის შემგვიდრეა და მე მინდა ჩემი ბავშვობის „ჯეჯილის“ სახელით მიემართო ჩვენი მოზარდ თაობას და მის ჟურნალს: იზარდეთ, გაიხარეთ, ჩაიდეთ გული და დაპურდით ჩვენი ქვეყნის გასახარად!

ეს დაპურება და დავაქცაება კი გახლავთ მეტი ცოდნის შეძენა, თავისი ხალხისა და ქვეყნის შეგნებული სიყვარული, ამ სიყვარულის გამაგრება თავდადებული, მიზანსწრაფული და პატიოსანი შრომით. პატიოსანი შრომის გარეშე არ არსებობს ხალხისა და სამშობლოს სიყვარული, მათი სამახსურრი.

მე რა შემიძლიან გავაკეთო თქვენთვის კეთილი სურვილების გარდა? ჟურნალის დაარსების დღიდან ვცდი-

მე და „პიონერი“ ძველის-ძველი მეგობრები ვართ. ოციან წლებში, როდესაც ჩვენი ქვეყანა წელში იმართებოდა, როდესაც თვითელი ჩვენთაგანი ახალი ყოფის დამკვიდრების პათოსით იყო გამსჭვალული, მაშინ დავუმეგობრდი ამ საბავშვო ჟურნალს და ჩემი პირველი ნაწარმოებები მის ფურცლებზე დაიბეჭდა. იმ შორეულ წლებში ორმოც პოეტურ ერთი პროზაიკოსი მოდიოდა. ამიტომ ნინო ნაკაშიძე ლექსებს მანამ არ დავიბეჭდავდა, სანამ ახალგაზრდა მწერლები თითო მოთხრობას მაინც არ ჩავაბარებდით ჟურნალის რედაქციას. ასე რომ, ის გზა, რომელსაც ახლა მივყვები, ჟურნალ „პიონერიდან“ იწყება. ამიტომ ჩემთვის ჟურნალ „პიონერის“ იუბილე მეტად სასიხარულოა და სასიამოვნო. სამწუხაროდ, ბოლო წლებში მე მხოლოდ მკითხველი ვარ ჟურნალ „პიონერის“. ძალიან მინდა დავუბრუნდე ჩემს საყვარელ ჟურნალს, როგორც ავტორი, და გვერდში ამოვუდგე მის სახელოვან კოლექტივს. სულითა და გულით ვულოცავ ჟურნალ „პიონერს“ ორმოცი წლისთავს.

ქონცენწები კოიხიტიყანზე

ბუნსაღმუნან

ლოზდი, ჩემი შესაძლებლობის შესაბამისად დადგმარებო-
დი მას. ახალგაზრდობისათვის დაწერილი რამდენიმე
ჩემი წიგნის ცალკეული თავები „პიონერში“ იბეჭდებოდა
(„კაუჩუკის მაიბეზენი“, „ხუთი მდინარის სათავეში“
და სხვ.). ამჟამად დავემთავრე დიდი წიგნი, რომელსაც
„ცხრათვალა მზის ქვეშ“ ეწოდება. მასში აღწერილია
ჩვენი ველები, უდაბნოები, მამა-პაპათა ნაკვალევი ამ
ტრამალებში. ამ ველებში ხომ XIII-XIV საუკუნეებამდე
ქალაქები და სოფლები ყვაოდა! აქა შეჯამებული ჩემი
30-40 წლის დაკვირვება და ამ მხარეში მუშაობის შე-
დეგი. ამ წიგნს ჩვენს „პიონერსა“ და პიონერებს ვუძღვე-
ნი, მით უმეტეს, წიგნის ორი მთავარი გმირი—პიონერია.

შემდეგშიც ვეცდები ჩვენს „პიონერს“ და პიონერებს
დავეხმარო, რითაც შემძლიან. მათი კარგად ყოფნა,
მათი სიხარული—აიის სიხარული და კარგად ყოფნა
ჩვენი ქვეყნისა, ამ კარგად ყოფნისათვის უნდა გაისარ-
ჯოს ხანდაზმულიცა და ახალგაზრდაც.

აკაღმეიკოსი *ნიკოლოზ მახარაძე*

დიდი ემყოფილებით ვუერთ-
დები ყველა ჩვენგანისათვის საყ-
ვარედ საბავშვო ჟურნალ „პიონერ-
რის“ ორმოცი წლისათვის საიუ-
ბილეო ზემის. მის ნორჩ მკით-
ხველებს ვუსურვებ სასახელო

წარმატებებს სწავლასა და შრომაში. სიამოვნებას მგერის იმის მოგონება, რომ ჯერ კიდევ სოფლის
სკოლის მეექვსე-მეშვიდე კლასის მოსწავდე, ამ ჟურნალის თანამშრომელთა შორის ვითვლებოდი. შემე-
დგომშიც თვალყურს ვადევნებდი მის ნაყოფიერ მოღვაწეობას. ჩემი ღრმა რწმენით, „პიონერს“ და
მის ირგვლივ შემოკრებილ კოლექტივს ფრიად მნიშვნელოვანი წვლილ შეჰპოვებდათ და შეაქვთ ქართული
საბავშვო მწერლობის განვითარების საპატიო საქმეში.

პროფესორი

ნიკოლოზ მახარაძე

„პიონერს“ კარგი ლიტერატურული ტრადიცია აქვს. ბევრი კართ-
ველი მწერალია დავალებული მისგან. ზოგიერთის შემოქმედებით
დებიუტი სწორედ ამ ჟურნალის ფურცლებზე შედგა.

ამ ოცდახუთი წლის წინათ აქ ჩემი თაობის წარმომადგენლებიც
აქვეყნებდნენ თავიანთ პირველ პოეტურ ცდებს.

ოცდახუთი წელი საუკუნის შეოთხედია ბევრი რამ შეიცვალა ამ
დროის მანძილზე. მაგრამ ახალგაზრდობა, სიჭაბუკე, პირველი სიყ-
ვარული — გამუდმებით მეორდება ჩვენს თვალწინ.

მე ახლა იმ თორმეტი წლის ბიჭზე ვფიქრობ, რომელიც აი, ამ
წუთას, მღელვარებისაგან ჟერდაკარგული სახით აღის რღდაქციის
კიბებზე, ვინ იცის მერამდინედ გადათოვრებული ლექსის პატარა
კრებულებით.

შეიძლება ამ პატარა ბიჭმა ხვალ სამუდამოდ აიღოს ხელი რით-
მების ძებნაზე, მაგრამ ეს წუთები არასოდეს დაავიწყდება...

გაუმარჯოს პირველ გატაცებას, შთაგონების პირველ სიხა-
რულს!

გულითადი სალამი ჩვენი ჟურნალის ნორჩ ავტორებს!

ფილოლოგიური მეცნიერებათა კანდიდატი

ნიკოლოზ მახარაძე

„რატომ ვერა? — იეთხა ერთხელ ბეჰოვენმა, — ის, რაც მე გულში მაქვს, გარეთ უნდა გამოვიღო; აი, რატომ ვერა“. კომპოზიტორმა თავის შემოქმედებაში ბოლომდე უნდა შეინარჩუნოს გულწრფეობა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მას მსმენელი არ აღდეგარებს და მის ნაწარმოებებს, რაინდ ოსტატურადაც არ უნდა იყენენ ისინი დაწერილი, გულცივობით უფასოებენ. კომპოზიტორმა გულწრფეობა, რომად უნდა განიცალოს ის, რაზედაც ესაუბრება მსმენელს. შოპენის ყოველი ნაწარმოები გულს სიღრმეიდან მოედინება, არა მართი იმიტირმ, რომ ისინი პოლონელი ხალხის გულსტიკვილს, ტანჯვას, თავისუფლებისმოყვარეობას გადმოსცემენ, არამედ იმიტირამ, რომ ეს განცდები კომპოზიტორმა უღიერისდა პატივით, დახვეწილ და ლამაზ ფორმებში მიჰყოფდა მსმენელს.

ხელოვნების ყველაზე ღილი იარაღი — მისი ლემოტივებია. დემოკრატიული ხელოვნების ნიუშად ითვლება ის ნაწარმოები, რომელიც მისაწვდომი და გასაგებია, რომელშიც კომპოზიტორი ემყარება არა მხოლოდ თავის პირად ინტერესებს, არამედ საერთოდ ადამიანობას, კაცთმოყვარეობას, სინათლას და სიყვითს გამარჯვებას უღიერის, ყველა დროისა და ყველა ხალხის საერთო მისწრაფებებს პასუხობს. ბეთჰოვენი მილიონებს მოუწოდებდა მშობის, ერთობისა და თავისუფლებისაკენ, მთიარულებისაკენ — ტანჯვა-წვალებისა და დაბრკოლებათა გადალახვის გზით. უშუალოდ ბეთჰოვენის მებუთე სიმფონიის შესახებ ამბობდა: „რამდენჯერაც არ უნდა მოვისმინო ეს ნაწარმოები, იგი ჩემზე მეტრულმეღ ზემოქმედებას ახდენს ისევე, როგორც ბუნების რომელიმე მოვლენა, რომელიც, რაც არ უნდა ხშირად განმეორდეს, მაინც ჰკვრის ადამიანს ბოშ ან იცებს მას, ამოიერებს, მპეტებს რაღაც დიად ძალას“.

განსაკუთრებით დიდი დემოკრატიები იყვნენ რუსული კლასიკური მუსიკის წარმომადგენლები — ჩაიკოვსკი, გლინკა, დარგომიჯსკი, მუსორგსკი, ბოროდინი, რომსკი-კორსაკოვი. ისინი არა მარტო რუსული ხალხური მუსიკის ინტონაციებს იყენებდნენ თავიანთ ნაწარმოებებში, არამედ მათ საფუძვლად უდებდნენ რუსეთის ისტორიულ წარსულს, რუსი ადამიანის ხასიათს, ზნე-ჩვეულებებს. რუსული ბუნების პოეტურ

სურათებს. ცნობილია გლინკას სიტყვები: „მუსიკას ქმნის ხალხი, ჩვენ კი კომპოზიტორები, მის არანაირებას ვაძენენ“. ეს სიტყვები მთელი რუსული მუსიკის შემდგომ განვითარებას დაელო საფუძვლად. დარგომიჯსკი — გლინკას შემეკიდებობის გამგრძელებელი კომპოზიტორი — საათობით იცდა სსამართლო პროცესებზე და უკვირდებოდა ამბობქრებული განცდების მსგელობას, შეჯახებას, უკვირდებოდა ხალხის საუბარისა და მეტყველებას. იგი ამ პროცესებს დიდ მნიშვნელობას აძლევდა ადამიანის ფსიქოლოგიური სავაქროს შესწავლისათვის და მათ „სოცხალ დრამებს“ უწოდებდა. მუსორგსკი კიდევ უფრო შორს წვიდა. მის მუსიკალურ დრამებში ალაპარაკდა არა მარტო რუსი ადამიანი, არამედ რუსი ხალხი, უზარალო ბრბო, დაბეჩელებული მასა. ამიტომ მისი თეორიები არ ჰგავს ამ ქანრის ტრადიციულ ნაწარმოებებს, არამედ წარმოადგენენ სოციალურ-სახალხო დრამებს.

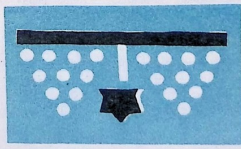
თანამედროვე საბჭოთა ადამიანის ფსიქოლოგია აიხსნა პროლოფივებისა და მოსტაკოვიჩის ნაწარმოებებში. დიდი სამაშულო ომის დღეებში მოსტაკოვიჩის მე-7 სიმფონია მეტერტ მომავალი გამარჯვების დიად ჰიმნად ახმოვანდა.

გამოჩენილ რუს პიანისტს, რუსეთში პირველი კონსერვატორიის დამაარსებელს ანტონ რუბინშტეინს მაჰყერენ შემდეგ სიტყვებს: „ნაწარმოები — ეს არის კანონი, ხოლო ვიკრტოზი — საშემსრულებლო მალაუფლებაა“. დაიხ, იმისათვის, რომ კომპოზიტორის ნააზრევი მიტიანოს გარკვეული მისამართით, შემსრულებელს აქვს დიდი ძალაუფლება. მას დიდი ადვილი უჭირავს კომპოზიტორის ბიოგრაფიამ. შეიძლება არაერთი მაგალითის დასახლება, როცა ეს თუ ის კომპოზიტორი თავის საკეთესო ქმნილებას უძღენის მისთვის საყვარელ და საპატიო შემს-

რულებელს, ან როცა შემსრულებელითაა მთავარებულნი კომპოზიტორის მნიშვნელოვანი ქმნილებანი. მწე მავალად, ცნობილია ფრანგმა კომპოზიტორმა მორის რაველმა თავისი პოპულარული საორკესტრო კონცერტები „ბოლოერი“ ცნობილი მოქნილებქალის იღა რუბინშტეინის მთავარებოთი დაწერა და მასვე უძღენა; ჩვენი ეპოქის უდიდესი პიანისტის სევატისლავ რიხტერის დაქერა იმდენად აღელვებდა სტერეი პროკოფივის, რომ მე-8 საფორტეპიანო სონატამას უძღენა. ზაქარია ფალიაშვილი არაერთხელ ყოფილა აღფრთოვანებული ვანო საირჯიშვილის ქაღირსეური ხმით და, როცა თავის შესანიშნავ არიებს წერდა ოპერებისათვის, „ხშირად წარმოიადგენდა ხოლმე, როგორ, შესრულებდა მათ „საქართველოს რელობელი“.

შემსრულებელს, ისევე როგორც კომპოზიტორს, მუსიკალური ხელოვნება მაღალპროფესიულ ამოცანებს უსახავს. შემსრულებელს უნდა გააჩნდეს უნარი — ჩასწვდეს სა მართო კომპოზიტორის შემოქმედებით სტოს, არამედ ზოგჯერ ნაწარმოებში შენიშნოს და ამოიკითხოს ისეთი დეტალებიც კი, რომლებზეც კომპოზიტორს არ უფიქრია ან მხოლოდ გაცივით მოუნიშნებია მათზე. გარდა ამისა, შემსრულებელი ყოველთვის საკუთარი თვალთი უნდა ხედავდეს შესასრულებელ ნაწარმოებს და არ იმეორებდეს იმას, რაც ეროვნულ უქვე ითქვა სხვის მიერ. ა. რუბინშტეინი მეტად საინტერესო აზრს გვიყვებს ამის შესახებ: „მეორე შემსრულებს, თუ ექ იქვლისმებმა არ მანქანა, არამედ პროფენა, სუბიექტურია. ნაწარმოების შინაარსს ყველა თავისებურად, ე. ი. სუბიექტურად გადმოსცემს, სხვანაირად წარმოუდგენელიცაა. ნაწარმოების შინაარსის გადმოცემა რომ იმოქმედონ იყოს, მაშინ მხოლოდ ერთი მანერა იქნებოდა სწორი და ყველა შემსრულებელი ვალდებული იქნებოდა მიუბამა მისთვის. რად იქცეოდა მაშინ შემსრულებელი?“. განა მუსიკალური შესრულებისათვის იგივე კანონები არ არსებობს, რაც სცენური შესრულებისათვის? განა არსებობს ჰამლობის ან მეფე ლორის როლები მუსრულებაში ერთი სწორი კანონი?“

საშემსრულებლო ისტორიაში არსებობს დროისა და ეპოქის გათვალისწინების აუცილებელი პირობა.

დროს ვასულ საუკუნეთა ნაწარმოებების შესრულებაში დიდი ცვლილება შეაქვს, რადგან თანამედროვე შემსრულებელს სრულიად სხვა პირობებში უხდება ცხოვრება. დღეს სულ სხვა ეპოქაა, სხვა ბეზმეორანტი, ვიდრე იმ დროს, როდესაც ასრულებდნენ ბაბის, მოცარტის, თუ ბეთოვენის ნაწარმოებებს მაშინდელი შემსრულებლები. წინა ეპოქებისთვის დამახასიათებელი სტილისტური თავისებურებანი ამ ნაწარმოებთა დღევანდელმა შემსრულებელმა უთუოდ უნდა დაიცვას, მაგრამ არ უნდა დაიფიქროს ისიც, რომ იგი თანამედროვე შემსრულებელია და გაცილებით სხვა აუდიტორიასთან, მსმენელთან აქვს საქმე, ვიდრე ეს იყო XVI-XVIII საუკუნეებში.

ნაწარმოების სწორად გაგებაში მთავარია მსმენელი. ხალხური ანდაზაა: კარგ მოქმელს კარგი გამგონე უნდაო. რაც არ უნდა მაღალმხატვრული იყოს ნაწარმოები, რაგინდ კარგი შემსრულებელი არ უნდა ყავდეს მას, თუ მსმენელი არ იმყოფება მისი შესაბამისი აქტის დონეზე, თუ მსმენელი არ არის მომზადებული, ნაწარმოები ადვილად ვერ იკავებს მსმენელ გზას. ბეთოვენის გმიორული სიმფონია მომავალმა თაობამ კლასიკურ ქვნილებად აღიარა. მას მილიონობით მსმენელი ჰყავდა და ჰყავს. თავის დროზე ამ ნაწარმოებს ხმაურით, ყვირილითა და სტევენით შეგვიდნენ. პროკოფიევის არა ერთ ნაწარმოებს მიუღია ასეთივე პასუხი აუდიტორიისაგან, მაგრამ შემდეგში ისინი მტკიცედ დამკვიდრდნენ საკონცერტო პროგრამაში (მაგალითად, მესამე საფორტეპიანო კონცერტი). ასევე არაოული გზა განვლო მსმენელმანდ დიმიტრი შოსტაკოვიჩის სიმფონიებმაც, რომლებიც დღეს მთელს დედამიწაზე ტრიუმფით სრულდება. რით არის გამოწვეული ზოგჯერ მსმენელის ასეთი გულგრილობა? რასაკვირველია, პირველ რიგში უკუიცობით". კომპოზიტორი ძალიან ხშირად წინ უსწრებს თავის ეპოქას, დროს და ისეთ მხატვრულ სახეებსა თუ ინტონაციებს მიმართავს, რომლებიც უჩვეულოა მისი თანამედროვე მსმენელისათვის. მსმენელს ესაჭიროება მუსიკალური აღზრდა და ახალ-ახალი ნაწარმოებების ხშირი მოსმენა. ბეთოვენმა თავისი ვაჟკაციური, გმიორული სული ასეთსავე მუსიკალურ თემებსა და ხმოვანებაში

გამოსატა. ეს ხმოვანება უესო იყო ნაზო სმენისათვის სასიამოვნო ბეგრალობას მიჩვეული იმდროინდელი მსმენელისთვის. ბეთოვენის ლაპარაკობდა საფორტეპის ბარიკადებზე, მებრძოლ გმიორებზე, რომლებიც სისხლს ღვრიდნენ მომავალი თაობის ბედნიერებისათვის. დარბაზში კი იჭრდა პარიკებითა და ლორწებებით შემკული, ფუფუნების მოყვარული მსმენელი, რომელსაც, რასაკვირველია, არაფერი გაეგებოდა ასეთი გმიორებისა. აი, ამიტომ იყო ხმაური და სტენვა. იგივე შეიძლება ითქვას სერგეი პროკოფიევიცეც. მაიაკოვსკის მსგავსად, პროკოფიევიცეც ღრმად ჩაწვდა მე-20 საუკუნის ადამიანის თავისებურ საქაროს, ცხოვრების რიტმს, იგრძნო ახალგაზრდობის ძალა, სიღამაზე, სიჯანსაღე და ყველაფერი ეს გადმოსცა მეტად თავისებურ სახეებში. პროკოფიევიცეც ჩვენი ცხოვრების ლამაზი მხარეების გვირდოლი დანიხა და გაკაიციხა მახინჯი თვისებებიც, უარყოფითი და დადებითი ერთად წარმოგვიდგინა, მკვეთრად დაუპირისპირა ერთმანეთს და უჩვეულო ინტონაციებით გადმოსცა. მაგრამ მას შემდეგ, რაც ეს ინტონაციები ჩვეული გახდნენ მსმენელისათვის და დამკვიდრდნენ მუსიკალურ ყოფაში, პროკოფიევიცეც საინტერესო და საყვარელ კომპოზიტორად იქცა. მუსიკის მოსმენას მსმენელი არასდროს არ უნდა თვლიდეს უბრალო გართობად. რასაკვირველია, საამისოდ მუსიკალურ ხელოვნებას მრავალი ფორმა და ქანრი გააჩნია; მაგრამ ყოველ მსმენელს უნდა ახსოვდეს, რომ კომპოზიტორი თავის ნაწარმოებებს საფუძვლად უდებს გარკვეულ აზრს, გრძნობას, და ყურადღებაც მასზე უნდა გამახვილდეს. იტყვიან, გასართობი მუსიკა — ჯაზიო. თანამედროვე ჯაზში უკვე იმდენად განვითარებული სახე მიიღო, რომ დღეს ყველა სახის ჯაზური მუსიკის უბრალო გასართობად ჩათვლა შეუძლებელია.

რადგან თანამედროვე შემსრულებელს სრულიად სხვა პირობებში უხდება ცხოვრება. დღეს სულ სხვა ეპოქაა, სხვა ბეზმეორანტი, ვიდრე იმ დროს, როდესაც ასრულებდნენ ბაბის, მოცარტის, თუ ბეთოვენის ნაწარმოებებს მაშინდელი შემსრულებლები.

გვიტოხვეჯის ბკიხუნა

ლით ხოლმე მისი ყოველი ახალი ნომრის გამოსვლას ახალგაზრდა ჩემი რაზმის პიონერები წელს „მეოჯახეობას“ სწავლობენ. კარგი იქნება, თუ განყოფილებაში „გამაგადგები“ დაიბეჭდება ხოლმე თარგებები პრა-კერვის დამოუკიდებ-

ყოველწლიურად ვიწერ „პიონერს“ და ინტერესით ვკითხულობ ყოველ ახალ ნომერს. ჟურნალში ბევრი საინტერესო მოთხრობა და კარგადაც არის გაფორმებული. მე განსაკუთრებით მომწონს განყოფილებები — „ჯადოსნური სარკე“, „ბუნების კარი“ და „თავშესაქცევი“.

უკანასკნელ ნომრებში კარგი და საინტერესო მასალები დაიბეჭდა, რომლებიც მიეძღვნა დიდ შოთა რუსთაველს და მის „ვეფხისტყაოსანს“.

კარგი იქნება, თუ ჟურნალის ფურცლებზე ხშირად დაიბეჭდება ჩვენი გამოჩენილი მსახიობების ცხოვრებისა და შემოქმედების ამსახველი მასალები, მათ შორის — ბალეტის მსახიობებისაც.

ჩვენ გვინდა, რომ ჟურნალ „პიონერის“ ფურცლებზე მოთხრობილი იყოს ქორეოგრაფიული სასწავლებლის პიონერული ცხოვრების შესახებაც.

მარინე ლოლაძემ

თბილისის ქორეოგრაფიული სასწავლებლის VI კლასის მოსწავლე

„პიონერი“ ჩემი საყვარელი ჟურნალია, მასში მრავალი განყოფილებაა და ყოველი მათგანი თავისებურად საინტერესოა. პირადად მე, პირველ რიგში, „სახალისო ქიმიას“ ვკითხულობ ხოლმე და მეუბნება განყოფილებებს ვებრუნდები.

ბევრი სიტყვის მნიშვნელობა გავიგე განყოფილებიდან „კირკიტა კაკლები“, ინტერესით ვკითხულობ განყოფილება „მშვენიერების სამყაროში“ მოთავსებულ ყოველ წეილს. მახარებს ჩემი თანატოლების შემოქმედება, რომელსაც ვგაყენობ „პიონერული კაბადონი“, მართლაც ჯადოსნურ ამბებს გვიყვება „ჯადოსნური სარკე“.

განყოფილებების მრავალფეროვნება საინტერესოს ხდის ჟურნალს. ამიტომაც, რომ მოუთმენლად ვე-

ლად შემსწავლელთათვის და საკულნარო რჩევა-დარიგებები.

მარინე ტოპარაძემ
თბილისის მე-10 სახ. სკოლის რაზმის
საბჭოს თავმჯდომარე.

დიდი სიხარული მოაქვს ჩემთვის „პიონერის“ ყოველ ახალ ნომერს. რამდენ საინტერესოსა და ახალ რამეს ვგებულობ მისი ფურცლებიდან!

„პიონერში“ მოთავსებული მასალებიდან ძალიან მომწონს ის ნარკვევები, რომლებიც ეხება პიონერულ საქმიანობას. მათი საშუალებით ჩვენ, პიონერები, ერთმანეთს ვუზიარებთ ხოლმე ჩვენს გამოცდილებებს პიონერულ საქმიანობაში და ვეცნობით ამა თუ იმ სკოლის პიონერულ ცხოვრებას.

დიდი ინტერესით ვკითხულობ მოთხრობებსა და ნოველებს, აგრეთვე განყოფილებებს: „ვიღრე ცხოვ-

რების დიდ გზაზე გახვიდოდე“, „ბუნების კარი“, „ოქროს საწმინო“, „იესობი თუ არა შენს მშობლიურ მხარეს?“ და სხვ. მეტად საინტერესოა განყოფილება „სახალისო ქიმია“.

ვისურვებდი, რომ უფრო ხშირად დაბეჭდილიყო მასალები საქართველოს ისტორიიდან, მის ციხე-სიმაგრეებზე და ჩვენს სახელოვან წინაპრებზე.

ყოველთვის ინტერესით წავიკითხავდი და გავეცნობოდი ისეთ მასალებს, რომლებშიც ლაპარაკი იქნებოდა სპორტზე, მსოფლიოში

რამდენიმე წელია „პიონერის“ მკითხველი ვარ. ვინც „პიონერს“ არ კითხვლობს, ჩემი ფიქრით, ბევრს კარგავს. რამდენი საინტერესო რამ იბეჭდება ჩვენს ჟურნალში ისეთი, რასაც სასკოლო სახელმძღვანელოებში ვერ ამოიკითხა! ავიღოთ თუნდაც ჟურნალის განყოფილებები: „ჯადოსნური სარკე“, „იციოთ თუ არა შენ მშობლიურ მხარეს?“, „მშვენიერების სამყაროში“ და სხვ.

ძალიან მომწონდა რევავ ნინა-შვილისა და ოტია იოსელიანის მოთხრობები. მაგრამ ამ მწერლებმა, როგორც ჩანს, სამწუხაროდ, ბოლო ხანებში ხელი აიღეს ჩვენ ჟურნალში თანამშრომლობაზე.

ძალიან გამახარა ოქტომბრის რეკლამაციის 50 წლისთავისადმი მიძღვნილმა კონკურსმა, რომელიც „პიონერმა“ გამოაცხადა ამ ორი წლის წინათ. მისასაღებელია, რომ ჟურნალი ასე დიდ ყურადღებას უთმობს მისწავლეთა შემოქმედებას. განზრახული მაქვს, პედი ვცადო და მეც გამოვუგზავნო ჟურნალს ჩემი ლექსები.

ჩვენი რაზმეულის პიონერთა უმრავლესობის სახელით მინდა ვთქვა, რომ ძალიან გვიტაცებს მეცნიერულ-პოპულარული და ფანტასტიკური მოთხრობები. ამ ხასიათის ნაწარმოებებს კი ქართული მწერლები იშვიათად აწვდიან ჩვენს ჟურნალს. ჩვენი სურვილია, ამ ხასიათის თარგმნილი მოთხრობები მაინც წავიკითხოთ ხოლმე „პიონერში“.

ზურაბ ძუთიაშვილამ,

თბილისის 1-ლი სახ. სკოლის რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარე.

ძალიან მიყვარს და დიდი სიზარულით ვკითხვლობ გვერდებს, რომლებიც დათმობილი აქვს განყოფილებებს: „ვიდრე ცხოვრების დიდ გზაზე გახვიდოდე“, „მშვენიერების სამყაროში“, „ბუნების კარი“, „ოქროსი საწმისი“, „შენი უღრესი მეგობარი“, „ჩვენი სალონი“ და სხვ.

განსაკუთრებული ყურადღებით მე მაინც პიონერული ცხოვრების ამსახველ ნარკვევებსა და პიონერულ კამადონს ვკითხულობ. რედაქციას ვთხოვ, ჟურნალის რამდენიმე გვერდს ოქტომბრულთან და მუშაობის საკითხებსაც დაუთმოს და „ვარსკვლავების“ ხელმძღვანელებს დაემართოს რჩევა-დარიშმებები.

ჩვენ, პიონერებს, ძალიან გვაინტერესებს საზღვარგარეთელი ბავშვების ცხოვრება. ვფიქრობ, კარგი იქნება თუ ჟურნალში კვლავ ეხიზილავთ განყოფილებას „ჩვენი საზღვარგარეთელი მეგობრები“, რომელიც მოგვითხრობს დემოკრატიული ქვეყნებისა და სხვა სახელმწიფოების ბავშვთა ორგანიზაციების ისტორიას, გაგვაცნობს მათ სამკერდე ნიშნებს, ყელსახვევების ფერებს, მათ დელოზებს, მოგაწვდის მრავალ სხვა საინტერესო ამბებს ჩვენი უცხოელი თანატოლების შესახებ.

ნატა ხუციაშვიდი,

თბილისის 51-ე სახ. სკოლის რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარე.

სახელგანთქმულ სპორტსმენებზე, მათ მიღწევებსა და ცხოვრებაზე.

ვლადიმერ ხატაღიძეობლი, თბილისის 23-ე სახ. სკოლის VI კლასის მოსწავლე.

4 წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც პიონერი გავხდი და დავიწყე ჟურნალ „პიონერის“ სისტემატურ კითხვა. ამ წლის განმავლობაში ბევრი რამ საინტერესო გავიგე ჟურნალის დახმარებით.

„პიონერში“ დაბეჭდილი ყოველი წერილი ახალ და საინტერესო ამბებს მოითხოვს ჩემი თანატოლების შესახებ, ჩვენი ქვეყნის გამოჩენილ ადამიანთა ცხოვრებაზე, ჩვენი სამშობლოს ბუნებასა და ისტორიაზე.

ქსენოფობია კრემლზე სკუბინის

ცნობილია, რომ გვირგვინი თავისთავად არ იხალღობინა. აღმავლის გვირგვინი სული ბაგულის, ფოთბაგილი ხალხის სიამოვნისთვის ხაჩროლი, ღაბცხროვად შემოქმედებით ფოთბაგი, ცნობილიყო დაბაქროვდათ გაღალატებულ, მოძალადეობრივი მოვალეობისაღმირ ხალხეთვალეობაში ვლინდება და შრომობა, ალბათ ბაგულის, ჩვენი მითხვებო, „პროცესი“ შინა ნიშნობაში გამოქმედებული ნაპოვნობა—„ცნობა“ და სიამოლივი ფოთბაგისა და „მოვალეობისაღმირ მითხვებობა“. ამ ნაპოვნობის გვირგვინი ხოც თავიანთი მოძალადეობრივი ვალის მაღალი ფონებით, სიამოლივთა შინაგანად დარღვევით მითხვებას საყოველთაო სახელი და ღიღობა მათი ცნობადა შუახნობი ნიშნობა ყოველი სახობრთა ახალ-ბაგულისათვის, მაგალითია ფონების—ზინც ცნობაგის ღიღობაგა ბაგულისაღმირ მოვალეობა.

აგვირგვინი გვირგვინი მაგაცნობო სახელმოგზობივი კინობრ-თისობის—ვალეობის საზიზივის უსაღვროვად აღმავალი სახ-ბი, ფონისფონები ხეოვანის საცობრად ბაგაცობი, გვირგვინი სული, ახალსან, ბირაგვითა ფაიქობრთ მოსაგობრთ ახალსან ბაგოწული ფონი „ცნობაგება და ფიღობივი ვალეობისაგ სპინ-ბინისა“, ხალცა საზიზივის მობობრბინი და კოლეგებინი მოგვი-თხრობან სახობრთა კინობ ამ ღიღი მოსაბრის ყოველღიღობ ცნობაგებაში, ხეფობრბინი ხელოვნობისაღმირ მის უსაღვრო მითხვებობასა და თვალღობაგაში.

ჩერა მხოლოდ იმის გამო, რომ მხატვარს ბრბობში გარეული ეან-დარმის მუწდირზე თურქი ეთობა-ნეთში აერია სამხრებები.

შემდგომში, ვალოლის პედან-ტობის ამბები უკვე არ ეღერდენ მხარულად. „სამსჯელობა“ მოქ-მედება მუარუსეთის ზონის ხეღ-ბა, გაღალბა კი ბობრბობის მიღ-აობებში მიმდინარეობდა. რა, იმი-საობის, რომ სოფლის გზა რბობი, იღრა-ჩობრივ გამოსულიყო კი-რში, ოთხი ღღე ხარეებით ხეღ-ნენ და საბარგო მანქანებით ზეღ-ნენ კავასიურ, მავარ ნიაღვას. მთელი ოთხი ღღე ღიღობა ამ სავ-ქმისაგვის, მიუხედავად იმისა, რომ ვალოლის თითოეული სა-ათი აღრიცხვაზე ჰქონდა აუკანი-ლი: მთერე სამუშაო ზავხელს იგი ვეღარ მოესწრებოდა.

ვალოლის პედანტიზმზე კეთი-ლად ვხვობობილი ხოლმე — კთი-გობრც ზურგს უკან, იგი მისი თან-დასწრებითაყო. ბებრე ჩვენსა-გან განსხვავებით, მას არ სწერია-და ხეობრბობა. პირიქით, უფრო ხა-ლისიანი, უფრო კეთილი ზღეობი-ლი და მხოლოდ ახალა ჩემთვის მთლიანად ვასაგები, რაღღერი აზ-რა ჰქონდა ვალოლის პედანტიზმს, მის ასოკირკობობას; ეს იყო სა-კუთარი თავის, როგორც მხატვ-რის. მაკაცი თვითაღზრდა: მთელი სიცოცხლის მანძილზე ცდილობ-და ვალოლი, თვით უმნიშვნელო რამეშიც არ დაღვევა უზუსტობა. ჯერ კიდევ მისი ასაკისაგვის ნა-აღრეველ, ბევრ სხვაგვარ შედარე-

3 ალოლია სკუბინი კი-ნობრეისობრი იყო. გეო-ნი, ჯერ კიდევ პირვე-ლი ფილომის გაღღე-ბის დროს მისწრა მან-ნინოს, თავის მეუღ-ლეს, რომ მარჯვენი-ზელზე თითო გაუშეშ-ლა. პოლიციის ექიმები თით-ქმის ვერაფერს ვერ იგებენ. სავ-ციალისტთან მისასვლელად კი-ნობრ ვერა და ვერ გამოვნი-ხეო. ხოლო რამდენიმე თვის შე-მდეგ, ფილმ „სისასტიკა“ რომ იღებდა, ერთ წერილში ნინოს ეკი-თხებოდა: „თუ არჩევ ჩემს ნა-წერს? მე აკოცენათი ვერა“. რო-ცა „სასწაულოქმედის“ გაღღე-ბაზე მუშაობდა, მას უშეშე აღარ შეეძლო საკუთარი ხეითი ღიღი-ბის შეზღვევა და ორიოდე ნაბიჯის გაღღეღე. ბევრს ეჭვიც არ ეპარე-ბოდა იმაში, რომ „სასწაულოქ-მედი“ ვალოლის უქანსკელი ფილმ იქნებოდა. მგარამ მან კი-დევ შექმნა ერთი სურათი — „სა-მსჯელობა“, თუმცა იმ დროისთვის

ავადმყოფობამ ლამის ენაც წაარ-თა.

როცა გარდაიცვალა, გაღღე-წვეტებო უკველაფერი გავგეგო-ვალოლისაგა შესაღვა. გაღღეწვეტებო მისი სტუდენტური ნამუშევრები და მოწაფეობის დროინდელი უბის წიგნაკები. არც კი ვიცი, რას ეგებებით მათში, — შესაღვლა, შე-ნასწარმეტველურ ციტატებს წი-უღღეღობასა და გმირობაზე. მა-გრამ გმირობის შესახებ ვალოლია არასდროს არ ლაბარავობდა და არცა წერდა. მოგვრბო ბლოკნი-ტებში შიგადაშიგ ჩაეწერა იცენი-ბის ლესები, მონოლოური თქმა-„მანე-მარტ-მე-ხემ“ („ღმერთო, შე-მიწყალა“), კოქტილის რეცეპტები, გახალგაზრდაგების საშუალო-ბანი: ევგობტური ხეითი ოფლის (ღერა) და ლუდოვიყო მე-13-ისა (სისხლის გამოშვება), კინოს აი-თმებრბა: მთელ მსოფლიოში 52.000 კინობეატრია, რომლებიც 21 მილიონ მაყურებელს იტყვენ...

ვალოლის მეგობრები მის ასო-კირკობობაზე ბაიბ-ბაირ კმავეს ეყებოდნენ ხოლმე.

თი, იგი ერთხელ მთელი ღღე იგონებდა სამხრეთ აფრიკის კავ-შირის რომელიღაც პრეზიდენტის გვარს „სასწაულოქმედის“ გა-ღღეღობისას მასობრი სცენა შეა-

პირველი *საბჭოთაობის* **ქა**
პირველი *საბჭოთაობის* **ქა**
პირველი *საბჭოთაობის* **ქა**

ბით აღრე, იგრძნო ვალოდა სკუ-
ბინმა საფრთხე, რომელიც ემუ-
ჭრება მხატვარს, როცა რაიმე გა-
მორჩება, როცა რაიმეს ბოლომ-
დე ვერ გაიგებს.

ვალოდა ის ვალოდას არ იქნე-
ბოდა, თავისი ფილმებისთვის უწე-
ყინარი, ყოველმხრივ გამართული
სცენარები რომ აეღო. ყველაფერ-
ში, რასაც იგი აცთებდა, მოითხო-
ვდა დიდ ჯაფას მანამდეც კი,
სანამ სცენარის არეგებზე რეჟისო-
რულ შენიშვნებს გააკეთებდა.
ოვით სამინელო ავადმყოფობაც
ვერ აძლურდა ვალოდას, უწე-
ნივით ამბებზე ელაპარაკებო-
და, გვერდით აველო მწაჩე
სიხაროლისათვის.

„სასწაულომოქმედის“ შემდეგ
განსაკუთრებით გამწვავდა და და-
ჩქარდა მისი ავადმყოფობა. ვისაც
ვალოდა რამდენიმე თვის არ
ენახა, სახე ეცვლებოდა მის და-
ხანავაზე. ვალოდას კი ისევ შემო-
ბოძა უნდოდა; იგი ჩქარობდა, ხე-
რეულობდა, სამინელოდ განიქცედა,
რომ ხელიდან უშვებდა ძვირფას
დღეებს, საათებს. მეგობრები შინ
უღზავნიდნენ სტუდიაში შემო-
სულ სცენარებს. მგონი, სთავაზო-
ბდნენ კომედიას ბედოვლათ გამ-
ყიდველზე და რომელიც დეტექ-
ტივს. იგი სასწრაფოვითობას
ეწოდებოდა, ღელავდა, მაგრამ იმ
სცენარებს მაინც არ ჰკიდებდა
ხელს, ისინი მისთვის უინტერესო-
ნი იყვნენ. ტრადიციული, სურათი-
დან სურათში მოხეტიალე, გულ-
უბრაყოლო პერსონაჟები ვერ იწე-
ვებდნენ მის ვერც რისხვასა და
ვერც სიყვარულს. დღეები კი შე-
უბრალებლად მიჰქრობდნენ. იქმნე-
ბოდა საფრთხე: ვითუ ვერ მოეს-
წრო ვალოდას თავის სიცოცხლე-
ში იმ უქანსკელი სურათის გა-
დაღება! მაგრამ იგი მაინც უარს
ამბობდა ისეთ ფილმზე მუშაობა-
ზე, სადაც მოუხდებოდა არაბუ-
ნებრივი გრძნობების, არარსებუ-
ლი სიტუაციების გამოსახვა...

ხელოვანის მოქალაქეობრივი
ტენეპრამენტი ყველაზე ცხოვლად
ტენეპრამენტი „სამსჯავროში“
გამოვლინდა. მე ვისურვებდი,
რომ „სამსჯავროს“ ყოველი სენა-
სი იწყებოდა არა ჩვეულებრივი
ტიტრით, არამედ დიქტორის
თხოვით იმის შესახებ, თუ რო-
გორ იღებდა ამ ფილმს სკუბინი,
როგორ გაემგზავრა იგი პირ-

ველად „მოსფილმი“, მსახიობე-
ბის შესარჩევად. მანქანაში ვალო-
დამ მძღოლს რაღაც ჰკითხა, მან
კი ერთი სიტყვაც ვერ გაიგო და
უხერხულობაში ჩავარდა. სკუბინი-
ის მიუღწეველ ხმამალო უთხრა
მძღოლს: „თუ თქვენ ვალოდას
ნათქვამს ვერ გაიგებთ, მე შემე-
კითხეთ ხოლმე“. მთელი ერთი სა-
ათი მოუხდნენ მოკლე დერეფნის
გაგას ლიდამდე. ნიკოლოზ
კრიუჩკოვი, რომელსაც მონაღი-
რე ტეტერინის როლი უნდა შეეს-
რულებოდა, კარგა ხანს ვერაერთი
ვერ გამოვიდა ვალოდასთან —
გაღიოდა პავლიოინიდან, იღაა დე-
კორაციების უქან, იკრებდა ძა-
ლას... რამდენიმე ხნის შემდეგ,
კავკასიაში, ნატურალური გაღა-
მების დროს კრიუჩკოვი ცუდად
გადამოხტა და ფეხი მოიტეხა. მაგ-
რამ მან ექიმები ახლოსაც არ გა-
იყარა და მთოვრედ დღესვე განაგრძო
თამაში მოტეხილი ფეხით, ყავარ-
ჩნებზე დაყრდნობილია, რათა

სკუბინის მოესწრო სურათის
დაღება შემოდგომამდე. მე ვისუ-
რვებდი ყველაფერი ეს გვეფო
მაყურებდა. სენასის დარეგებამ-
დე...

ფილმის მისაღებ გასინჯვაზე
ვალოდას აკოფილა კონდა-
ბანში; იგი „მოსფილმის“ ჰოსტარ-
თას, მანქანაში უცდიდა მეუღ-
ლეს; არ უნდოდა, რაი თვითო-
ნაც იქნებოდა გასინჯვაზე; იმაზე
უფროსი რამ ეთქვათ სურათის
შესახებ, ვიდრე იგი სინამდვილე-
ში იმსახურებდა.

ფილმს პირველი კატეგორია მი-
ანიქეს.

მე ვიცი, რომ ვალოდა პატივ-
მოყვარე კაცი იყო, და მან, სამ-
წუხაროდ, მშვენიერად იცოდა, სი-
ციცხლის რა მოკლე გზა ჰქონდა
მიზნობილი. მას, რა თქმა უნდა,
შეეძლო თავისი ფილმებისათვის
უფრო კაშკაშა, უცნაური, მოღუ-
რი ფერები შეერჩია, სიცოცხლე-
შივე მოესწრო მყვიარალა პაპუ-

ლარობით დატკობა: მაგრამ სკუბინის, თვით მომავლევასაც კი, არ ძალუძდა ეღალატა თავისი მრწამსისათვის.

თავის უკანასკნელ წერილებში. რომელსაც მისი კარნახით წერდა მეუღლე, იგი მრისხანედ ცისხავედ მოღას, ზერელობასა და უტყუარობას ხელოვნებაში; აცხადებდა, რომ თვითონ სიტყვაძუნი, „პროზაული“, სოციალური კინემატოგრაფის მიმდევარი იყო. „ჩემის ზრით, — ამბობდა ვალოდია, — ადამიანთა გმირობაზე უნდა ილაპარაკო ამ ადამიანების შესაფერი-სი, სადა, გაეკატური ენით“

ღარწუმებული ვარ, ვალოდიას ბედი სხვათადაც რომ წარმართულიყო, და მას, სრულიად ჯანმრთელი და ძალღონით სასუსეს, თუნდაც ერთხელ ეგარძო — მე უკვე არაფერი არ მაქვს გვარინდის სათქმელი, იგი მაშინვე მი-

ატოვებდა კინემატოგრაფს; მაგრამ სკუბინი ისე მოკვდა, რომ მათედის თქმაც კი ვერ მოასწრო იმისი, რასაც სიყვარულით ატოვებდა გულში.

ადამიანის მოქალაქეობრივ გარნობებზე, საკუთარი მრწამსის დაცვის მიზანობაზე, აგრეთვე იმაზე, რომ ხელოვანი ვალდებულია კეთილსინდისიერად შეარჩიოს ტრინუნა, ვალოდია სკუბინის, მე გგონი, არც ერთხელ არ ულაპარაკია ხმამალა. მან იცოდა, რომ არის ისეთი რამეები, რომელთაც მხოლოდ გაუფხამსებ ფუქსიტყვაობით, და რომ მათი სიდიდე მართო ლაპარაკით კი არა, მთელი შენი სიცოცხლით უნდა დაამტკიცო.

ალექსანდრე ბორინი.

„კოსმოპოლისკია პრადვა“.

მხატვარი ლ. ზარაფიშვილი.

პასუხი № 9-ში მოთავსებულ კითხვებზე

1. ფოტოსურათზე აღბეჭდილია კლდეზე ნაკვეთი ქალაქი-მონასტერი ვარძია. იგი მდებარეობს მესხეთში, ახალციხის მახლობლად, მტკვრის მარცხენა სანაპიროზე.

2. პირველ და ყველაზე უფრო სანდო ცნობას ვარძიის აფხაზების შესახებ გვაწვდის თამარის თანამედროვე ისტორიკოსი. მისი გადმოცემით, ვარძიის მშენებლობა თავდაპირველად თამარ მეფის მამამ, გიორგი III დაიწყო, მაგრამ ვერ დაასრულა. იგი თამარმა დაამთავრა და თავის ერთ-ერთ რეზიდენციად აქცია.

ვარძიის ცენტრალური ტაძრის მშენებლობა და მისი მთლიანი მოხატვა დამთავრდა თამარის ქორწინებამდე (1184-85 წწ.). ეს თარიღი შეიძლება მივიჩნიოთ ვარძიის ძირითადი ნაწილის დამთავრების თარიღად. ასე რომ, თუ ვარძიის მშენებლობის დასაწყისს გიორგი III გამეფების პირველსავე წელს (1156 წ.) მივანეროთ, გამოდის, რომ ვარძია აშენებულია 1156-1184 წლებში.

700 მეტრი სიგრძის პიტალო კლდეზე ნაკვეთი ვარძია აღმოაჩინა, ზოლო დასავლეთში — ათხართულიანი. თავდაპირველად, როგორც ჩანს, ვარძიას 1500-მდე გამოქვაბული იყო, მაგრამ მოაგნა გადარჩენილია მხოლოდ 900. საუკუნეების მანძილზე 500-600 გამოქვაბული ჩამოინგრა, ჩამოინგრა აგრეთვე ფსადიც და, ცხადია, მისი დღევანდელი ხედი მხოლოდ ნაწილობრივ წარმოადგენს გვაძლებს ვარძიის სიდიდეს.

არისტოტელე: ჰეკუა განისაზღვრება არა მარტო ცოდნით, არამედ ამ ცოდნის საქმეში გამოყენებითაც.

მ. ბეკონი: ადამიანის გონება ხარბია. მას არ ძალუძს ერთ ადგილზე გაჩერება, დამშვიდება, იგი სულ წინ მიისწრაფის.

ბ. ბელინსკი: ადამიანს ჰეკუა იმი-სათვის აქვს ზოძებული, რომ გონიერულად იცხოვროს, და არა იმისათვის, რომ ხედავდეს—არაგონიერულად ცხოვრობო.

მ. ბორკი: ცხოვრების სიბრძნე ადამიანის სიბრძნეზე ყოველთვის ღრმად და ვრცელი.

მ. ლაროფი: ყველა უჩივის თავის მესხიერებას, საკუთარ ჰეკუს კი—არავინ.

ლემონარდო და ბინი: რინა იყანება, თუ უქმად დგეს, დამდგარი წყალი მყაყუბა ან სიცივეში იყინება, ადამიანის ჰეკუა კი, თუ იგი არაფერი არ გამოიყენება, ხუნდება და ქვება.

პითაგორა: მარტოოდენ ჰეკუს, როგორც ბრძენ მეურვეს, უნდა ვუკერებდეთ მთელი სიცოცხლის მანძილზე.

ბ. ტოლსტოი: ყოველგვარ ცხოვრებისეულ საქმიანობაში სიბრძნის გამოჩენა ის კი არაა, რომ მიხვდეთ, რა უნდა გავაკეთოთ, არამედ ის,—რომ ვიცოდეთ რა გავაკეთოთ პირველად და რა—მის შემდეგ.

... ეცადე, რაც შეიძლება მეტი საქვები მიაწოდო გონებას.

ბ. შრანსკი: ჰეკუა, რაც არ უნდა ავიწროვებდნენ და უგუ-ლვებულყოფდნენ მას, საბოლოოდ მინც იმარჯუებს, რადგან უმისოდ ცხოვრება წარმოუდგენელია.

თუ არა შენდ გომჯიუკ მხაჯუს?

მშვიდობიანობის დროს ვარძი-
აში მხოლოდ ბერები ცხოვრობდ-
ნენ და მოღვაწეობდნენ, მაგრამ
როცა ქვეყანას მტერი შემოესეო-
და, — ვარძიას, ამ შესანიშნავ თავე-
შესაფარ ციხე-ქალაქს, რამდენიმე
ათეული ათასი მშვიდობიანი მო-
სახლე, ქალი და ბავშვი იხიზნებო-
და.

XI-XII საუკუნის ვარძიის
სრული სახით წარმოდგენა ახლა
ძნელია, რადგან ამ შესანიშნავი
ძეგლის მხოლოდ ნაწილიაა გა-
დარჩენილი. ვარძიას წარსულში
ბევრი მტერი ჰყავდა. მას ანადგუ-
რებდა მომხდურცა და ბუნების
სტიქიაც. ასე მაგალითად: XIV სა-
უკუნეში თემურ-ლენგის ურდო-
ებმა გაანადგურეს და გაპარცვეს
ვარძია, შემდეგ კი, XVI საუკუნე-
ში, შახ-ტახმასის შეესია და კიდევ
ერთხელ გაანადგურა და გაპარცვა
იგი.

ვარძიის მდიდრულმა მორთუ-
ლობამ, როგორც ჩანს, მე-18 სა-
უკუნის შუაწლებამდე მარლწია.
ამის შესახებ ცნობას გვაწვდის
შახ-ტახმასის ისტორიკოსი რუ-
მლუ გასენ-ბეკი, როცა იგი აღ-
წერს ლუარსაბ I მეფობის დროს,
1551 წელს, შახის მიერ ვარძიის
გაპარცვის ამბავს. შახს თურმე
ბევრჯერ სმენოდა ვარძიის ქება-
დიდებასა და ისმდიდრის შესახებ
და გადაწყვიტა საუთარი თვალით
ენახა იქაურობა.

ვარძიის დათვალიერებით გაო-
ცებულ შახს ბრძანება გაუცია, —
ვარძიის მთელი ავლა-დიდება მის
ხაზინაში გადაეტანათ, ვარძია კი
ცეცხლისა და მახვილისათვის მი-
ეცათ.

გაღის წლები და ვარძია დიდი
ხნით უკაცრიელი რჩება.

1820 წელს, რუსეთ-თურქეთის
ომის შედეგად სამცხე-საათაბა-
გოს რუსეთთან შეერთების დროს,
ვარძია ერთ-ერთ მიტოვებულ

და მივიწყებულ კუთხეს წარმო-
ადგენდა. მაგრამ 1867 წელს ვარ-
ძიის ცენტრალურ ტაძარში კვლავ
დაიდგა კანკელი, გაწმინდეს, წეს-
რიგში მოიყვანეს მთავარი ეკლე-
სია და მის ახლო მდებარე გამო-
ქვამულები. 1861 წლიდან, მართა-
ლია, მცირე ხნით, მაგრამ მაინც
განახლდა წირვა-ლოცვა...

ჭერ კიდევ გასული საუკუნის
60-იან წლებში ვარძიის ახლომა-
ხლო სოფლების: გოგაშენის, ან-
ნიას, კოლდას, აგარის და ზედა
თმოგვის მცხოვრებლებმა მიაქ-
ციეს ყურადღება ვარძიის აღდგე-
ნა-განახლების საქმეს. შედეგე კი,
ეს უკვე საბჭოთა ხელისუფლების
ბერიოდში, საქართველოს კულ-
ტურის ძეგლების, მათ შორის
— ვარძიის დაცვის საქმეს ჯერო-
ვანი ყურადღება მიექცა.

1986 წელს ვარძიაში გაიხსნა
ტურისტის სახლი, ხოლო 1988
წელს — მუზეუმი.

ვარძიამ თავისი წარსულითა და
კლდეში ნაკეთი ქალაქი-მონასტ-
რის ორიგინალურობით შორს გა-
ითქვა სახელი. მის დასათვალიერ-
ებლად ყოველწლიურად ათასო-
ბით ტურისტი და ექსკურსანტი
ჩამოდის არა მარტო ჩვენი ქვეყნის
სხვადასხვა კუთხიდან, არამედ
სხვაგვარი ბევრი ქვეყნიდანაც.

სწორი პასუხები გამოგზავნეს კასპის
რ-ნის სოფ. კეთისხევის საშუალო სკო-
ლის VIII კლ. მოსწ. ნუნუ ბიჭვაშვილმა,
თბილისის 51-ე სსშ. სკოლის VI კლ. მოსწ.
დარეჯან მენაბდე და გარდაბნია რ-ნის
ნორიოს სპშ. სკოლის მოსწ. ლალი მამა-
დაშვილმა.

ახალი კითხვები:

1. რომელი ისტორიული ძეგლია ფოტოზე ალბათ-
დილი და სად მდებარეობს იგი?
2. რა იცოი ამ ძეგლის შესახებ?

კ.კ.კ. კონკურსი

ძითმავა სინაგურიძე

ჩვენი ტურნალის 1965 წლის იანვრის ნომერში წინა შემოქმედთაგინ გამოცხადებული კონკურსი მხატვრული შემოქმედების თითქმის ყველა დარგში. მას შემდეგ არა წელი გავიდა. დასრულდა კონკურსის პირველი ეტაპი და, პირობისამებრ, ვაჯიბეთი მას შემდეგ. წინა ადრიათაგინ პრემიების მინიშნებს ტურნალ „პიონერის“ უბილეს, მისი დარგების 40 ზღვითაც გუცხადებენ.

კონკურსის ფართო გამოხატულება პოემა. „პიონერის“ რედაქციას აქმედებ მრავალ მხოლოდ წინა ადრიათა ნამუშევრები, მაგრამ კონკურსის გამოცხადების შემდეგ საკონკურსო ყველა კუბიანდ უზად მრავალდარგულად და მოთხოვნი, გრაფიკული ნამუშევრები და ქანდაკება დიარკონკურსულად. პიონერის რედაქციას და კონკურსის ფურცლებზე არ დაუბეჭდებოთ არც ერთი ნამუშევარი, განიხილეს და შეაჯიბეს ითხსნეს მტერ ნაწარმოები. ბევრი მათგანი, რომელთაც წინაგებების კეთილ ანდ, გამოვეყნა ტურნალში. „პიონერულ კახაღის“ პირველი განაპის მანდატი რეგ დებს წინაგებში დავრთოთ ადგილი და ტურნალის მკითხველებს განსახილველად უნდ მანწარმოები შევთავაზოთ. საკონკურსოდ გამოცხადებულ ნაწარმოებთა ის ნაწილი, რომელიც ტურნალში არ გამოვეყნებულა—დაწუნებულა.

გიი პარკაბია

სამწუხაროდ, მიუხედავად ჩვენი არაერთგზის მიხვნისა, წინა მკითხველები არ გამოეხმარნენ „პიონერულ კახაღისში“ დაბეჭდილ ნამუშევრებს, არ გამოთქვს არც ითვინი ითხდავლებს შემოქმედებულა. კონკურსის ფურცლისათვის საინტერესო იქნებოდა მკითხველის აზრი. კონკურსი გრძელდება, საბოლოოდ იგი რკომპარის რეგულაციის ნი წალისათვისათვის შეუკადდება, და იმედო ვაჯიბს, ჩვენი მკითხველები მტერ ეტაპზე მისიც გამოიჩინენ აქტივობას.

აქვე მაქმედებოთ ფურცის ვაწარწევადობას და ვამარჯვებულებს პრემიებს ვანიჭებოთ. პრემიებში ვერ აღვნიშნავთ, მაგრამ ვიწინებოთ, ავრთვით, კიბა კალაღამის ლექსებს და ვიდავლო იმედაბის ლექსებს და ნაწიგებს. ვიდავლო იმედავთ ითიქმის თანარა ნიქორიებებს ანდღებებს პოეზიასა და მხატვრობას.

ამრთვად, ვანსკურთხეული მოწინება წალად ზედა სულ მ ადრიათა, მაგრამ ზანს ველო არ უნდა გაუტეხოს კონკურსში. მიწარწოდ დანარჩენ ადრიათებს. ბევრი მათგანი ნიქორების ანდღებებს, მაგარა ჯერ კიდევ აკლდა ცოდნა და გამოცდილება, შემოქმედების ანდღასან გაუტყენია და მის ცდებს ჯერ-ჯერობით სასურველი ნაწილი ვერ ვამოვლად. რა თქმა უნდა, იხილ ბუნებრივია, რომ კონკურსზე გამოცხადებულ ითხსნეს მტერი ნამუშევრიდან დიდი ნაწილი სუბტია და მათი ადრიათები არ არიან მოწოდებულ შემოქმედებისათვის.

დასასრულ აღვნიშნავთ, რომ კონკურსში მიწარწოდობა მიიღეს მხოლოდ წინაგამ ლიტერატორებმა და წინაგამ მხატვრებმა. გამოცხადებულ ნამუშევრებში ვერ ვხედავთ ფოტოხილველებს, სკანდაკო კომპოზიციებს, მუხიკალური ხელოვნების, ხელმარჯულობის

გილა გომღვიფიშვილი

ნიმუშებს. ერთხელ კიდევ შევახსენებოთ მკითხველს, რომ ჩვენი კონკურსი ხელოვნების თითქმის ყველა დარგს მოიცავს.

მაშ ახე, კონკურსი გრძელდება. იგი საბოლოოდ შევაკადდება 1967 წელს საქომომბროდ და წინა ადრიათა შემოქმედების ნიმუშები, პირობისამებრ, ცალკე წინად იქნება გამოცხადებულა.

წინაგამ შემოქმედნი, მიწარწოდობა მიიღეთ კონკურსში!

კონკურსის ტურნი

კონკურსის შედეგები

პირველი პრემია

1. პარკაბია გიი, ნახატებისათვის—„შოთა რუსთაველი“, „სამთა თაობისი“.

ცხრაიან მე-3 ხაზ. სკოლა.

2. შიფიარული მზია, ლექსებისათვის—„ენდავი რა აწუნებდა?“, „ფიხი“, „გაზაფხული“.

ქ. მხარისის 1-ლი ხაზ. სკოლა.

მეორე პრემია

1. ღუჩიძე ზაბალი, სულბატურული ნამუშევრებისათვის—„ქიღობის“, „ფეხბურთი“.

თბილისის 87-ე ხაზ. სკოლა.

2. სინბარულიძე ძითმავანი, ლექსებისათვის—„ჩქარა ჩამოდი“, „ვალენტიანე ბერეგოვას“, „რუსთაურა“.

თბილისის 87-ე ხაზ. სკოლა.

მესამე პრემია

1. გომღვიფიშვილი გილა, ლექსებისათვის—„შვიო, მზეო ცხრა-თვლაო“, „შეხე, მიქო!“, „ვენ იტეგებს“, „ღაუნთა“.

თბილისის 112-ე ხაზ. სკოლა.

2. ხელაიი მინანა, ეპიოდისათვის—„მომერტიბა... ფრესკების“.

თბილისის 1-ლი ხაზ. სკოლა.

3. მიტაზიშვილი მარინე, ეპიოდისათვის—„ისევ ბუბუბუბებს წიხტვილი“.

თბილისის 1-ლი ხაზ. სკოლა.

მორწმუნაული

1. იმიდაძე ვიბალო, ლექსები—„მთას იტეგი აუვირდება“, „უკვდილების თოვლი“, ნახატები—„მონადირე“, „სხვანი ქუბუკი“.

თბილისის 1-ლი ხაზ. სკოლა.

2. კალანდანიძე კობა, ლექსი—*** (ზეზი, ზეზი, ზეზი).

ქუთაისის მე-2 ხაზ. სკოლა.

მზია შიფიარული

ზაბალ ღუჩიძე

მინანა სინაგურიძე

მარინე მიტაზიშვილი

საქრებულო

სსსსსს

ანრი პუბ

მხატვარი იური ძლიზაძე

გ ლ ა კ ა რ ი

იყო ერთი გლეხი. ჰყავდა ბევრი საქონელი; მაგრამ ერთ წელს ბედმა არ გაუმართლა: ნახირს რალაც სენი დაერია და ორ კვირაში სულ გაუწყვიტა პირუტყვი.

რა უნდა ექნა გლეხს, რით უნდა ერჩინა თავი?—ხან შვესს ჰყიდდა, ხან რას და ხან რას. ვალიც კი აიღო. როგორც ექნა თავი მოუყარა ორას პისტოლს* და ერთ კვირადღეს ბრაინის ბაზრობაზე წასასვლელად მოემზადა.

— ფრთხილად იყავი, — დაარიგა ცოლმა, — ბაზარში ბევრი ქურდი დაწანწალეებს და ხიფათს არაფერს გადაეყარო.

ჩავიდა გლეხი ბრაინში და ერთ სასტუმროში გაჩერდა. ცოტა ხნის მერე, სასტუმროს პატრონი გვერდზე გაიყვანა და უთხრა:

— საქონლის საყიდლად ვარ ჩამოსული, მაგრამ მეშინია, ბაზარში ფული არ მომპარონ. ამ ას პისტოლს თქვენთან დავტოვებ, — გადაუთვალა ფული და ბაზრისაკენ გასწავა.

ბაზარზე გლეხმა ორი ძროხა შეაჩრია. მისცა ვაჭარს ასი პისტოლი და უთხრა: დანარჩენ ასსაც ახლავე მოგიტანი.

სულ მალე, საშინლად გაფთირებული დაბრუნდა.

— რა მოგივიდა, კაცო, ფერი რომ არ ვადევს?—ჰკითხა ვაჭარმა.

— ეჰ, ჩემი ფულის ნაწილი სასტუმროს პატრონს დავუტოვე. წელიწადი მივედი გამოსართმევად, მან კი— არაფერი მოგიციაო... შენი ფული თვალთაყ არ მინახავსო... მოწმებიც არა გყავსო...

ვაჭარმა შეხედა და უთხრა:

— შერე, რას აპირებ?

— შინ დავბრუნდები. ვერ ვიყიდი შენს ძროხებს—ფული არ მყოფნის. დამბრუნე ჩემი ასი პისტოლი.

— მეც რომ მოწმები მოვთხოვო, ხომ დაილუპე კაცი! მაგრამ, აბა, წაილე შენი ფული. ახლა კი დანარჩენი ფულიც უნდა დავიბრუნოთ.

— როგორ, რანაირად?— იკითხა გლეხმა.

— ამ ას პისტოლსაც მისცემ სასტუმროს პატრონს. ძალიან წყნარად და ზრდილობიანად უნდა ელაპარაკო. მოწმედ მე წამოგყვები. აბა, წაიდე!

გზაში ვაჭარმა დაარიგა გლეხი, რა უნდა ეთქვა სასტუმროს პატრონისათვის. ამსობაში სასტუმროსაკ მიადგინა.

— თქვენ მართალი ბრძანდებით, მე თქვენთვის არ მომიცია ასი პისტოლი, — უთხრა გლეხმა სასტუმროს პატრონს. — შარხანს აქეთ ფულის თვლას გადავეჩვიე... ალბათ ბაზარში მომპარეს.

* პისტოლი ძველი ფრანგული ფულია.

— ჰო, ბაზარში ბევრი ქერდი, — ჩაურთო სიტყვა ვაჰარმა.

— ამიტომ, — განაცხადო გლგნმა, — ი, ეს ასი პისტოლი თქვენთან მინდა დავტოვო. დათვალეთ!

გლგნმა ფული სასტუმროს პატრონს მისცა და ვაჰარს მიუბრუნდა:

— ხომ დინახეთ, რომ ასი პისტოლი მივეცი?

ვაჰარმა თავი დაუქნია და სასტუმროდან გვიდა. გლგნცი გაკვივდა.

— ახლა კი, — თქვა ვაჰარმა, — დაბრუნდი და, როდესაც სასტუმროს პატრონი მართო იქნება, მიდი და უთხარი, რომ ძროხები იყიდდი და ფული გვირდებოდა.

გლგნი ასეც მოიქცა. სასტუმროს პატრონმა იფიქრა, რომ არ დაეუბრუნო, მოწმეს მოიყვანისო, და დაუბრუნა ასი პისტოლი. გლგნი გახარებული დაბრუნდა ვაჰართან.

— კეთილი, — თქვა ვაჰარმა. — ახლა კი ერთად მივიდეთ და ხელახლა მოითხოვე ის ფული, რომელიც ჩემი თანდასწრებით მიეცი.

კვლავ რომ მოსთხოვა გლგნმა ფული, სასტუმროს პატრონი ბრაზისაგან კინადამ გასკდა, მაგრამ რა უნდა გაეწყო, გლგნს ხომ მოწმე ჰყავდა? ძიულეზული ვახდა, დაებრუნებინა ძველი ასი პისტოლიც.

როდესაც ქუჩაში გამოვიდნენ, ვაჰარმა სიცილით თქვა:

— ხომ მეკუთვნის ერთი კარგი სადილი?

— რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა, — უბასუხა გახარებულმა გლგნმა, — დიდი სიამოვნებით, ილინდ სასადლოდ სხვა სასტუმროში წავიღებო.

ფრანგულდენ თარგმანა
ირინა ჟორტანა.

„სამსართულიანი“ ტბა

ნორვეგიის ქალაქ ბერგენის ჩრდილოეთით არის ტბა შო ფორდი, რომელსაც შეიძლება ჩამწმენდიანი ტბა ვუწოდოთ. შემოდან პირველი ზინა — მტკნარი წყალია და მასში მდინარის ნაღვრები ცხარეები. მეორე ფენა — ზღვიდან არსებით შემოსული მღაშე წყალი, სადაც ცხოვრობენ ზღვის თევზები და ცხოველები. სულ კველია ფენა — გვირგვინწარმალით გვედნეოლი წყალი. აქ — „სიცილიანი ზონაა“, რადგან, მკვეთრების ვარდა, ვერაფერი ვერ უძლებს მოწყალებულ ვაშს.

წულის სამივე ფენა, თვით ქარიშხლის დროსაც კი, არ ირყვა ერთმანეთში. ამ თავისებურებების გამო, შო ფორდი მეცნიერთა უზრაველების სავანე წარმოადგენს.

ინდონეზიაში საზოგადოებრივი

ინდონეზიის დასავლეთ სანაპიროდან კამბეის ურბანში ჩაიდინება მლინარი წარბაჯი. ეს მლინარი სავსეა წინაგებით, ბოლო მის ნაპირებსა აუარებელი მაიონუნი, კრალ-ბილინი თუთაუ-შეში, ვარეული ტბრდებში და სხვა ფრინველები ბინადრობენ. ახლა ესენი სრულიად უშიშრად გრძნობენ თავს — მათ სიმშვიდით დარაჯობენ ვიღური ფუტურები. ესუტარი აქ იმდენია და ისე ვაშაგებით უსმის თავს დაუპატიებელ ტვუტრებს, რომ მონადირეები და ნაღირთმამკერები ამ მიაღიპებს ახლოსაც ვერ ცაჩებია.

სამსართულიანი ტბის

ორმა შეგობარმა, რომელიაგან ერთი ლონდონში ცხოვრობს, სილო მეორე — ვლავროში, ვაღაწვეტეს იოამაშონ ქალაქი ტალღითი. შეთანხმდნენ პარიზაშუი: თითოეულმა მხარემ წილთაშუი გაკეთის მხოლოდ ერთი ხელა. ეს უმეულო თამაში დაიწყო დიდი ხნის წინამ — 1928 წელს, მაგრამ მის დამთავრებას არც ახლა უნან პირი. შესაძლოა, პარტიის ბოლომდე მივაყა — უცნაურ მოჭარდაკეთა შეილებს მოუღებო.

ოთხშაბათი

ცნობილია, რომ ავადმყოფობის დროს ცხოველები სხვადასხვა ხალაბითა და ხის ფოთლებით მკურნალობენ თავის თავს. ადამიანს თავადანვე მიჰყვია უზრაველება ამ

მხავეს და თვითონ დაიწყო მკურნაობა გამოეცხება სამკურნალოდ. თვით ახლაც კი, როცა კლიმა თითქმის უცვლელად შეინიერება ვახდა, ერთად ავადობდა ახლა წამლის ორი მესუთელი — მეცნარეული წარმოშობისა.

ახლა ეინახათ ან ვაგეონითა შამაინი მკურნარე ლენცოთა. მან შეიძლება მოქმედის აღმანიაცა და ცხოველები. თქმაც კი არხეობს: ლენცოთა ხომ არ ეტიპიოთა. ანუ ცნუვიან ღობეში ვინცხ, როცა იგი ახლუბდას ლობარაკოს ან უცნაურად იქცევა.

და აი, ამ შამაინ ბალახს ხანდახან ჰმან ავადმყოფი დორი. შეიძლება ითქვას, რომ ეს ცხოველი ლენცოთას სამკურნალო თვისებობა პირველი აღმოჩენია. მეცნიერებმა ლენცოთას „ბიოკიამპისა“ უწოდეს, რაც სიტყვა-სიტყვით შენდების ნიშნავს: „მცნარე, რომელსაც დორი შეიცავს“.

ამჟამად ლენცოთა — სამკურნალო წარმოშობის ეს ძვირუბის ნედლეული — აღმადიკებებადაა მომზადებული.

სამსართულიანი

მკურნალობისთვის

იტალიის მატერბლების ვაგონებში უცვლელად დარჩარაბის ჩაქუჩი ჰქვიადა: ავაჩის შემოსვკვაში მკურნარის უშუალო ვაამტრული დარჩარის სკელი მინა და ვაგონიდან გადობატეს.

სამსართულიანი

მსოფლიოში უცვლელად დიდი სახატეკრო ვაღერტა — ლენცოთის ცრმადიკეთა. აქ სამ მთლიანად ხელოცუნების წარმოშობის ინახება. ამ უნიკალური მუშურობის უცვლად მშ დაბარაბო რომ შეიძლება, მს კოლომეტრის ვაგლა მოგაწვეს.

მკურნალობის

პაბლო პიკასო — სახელმწიფოლო ფრანგი მხატვარი — მთელ მსოფლიოში ცნობილი მკურნარე ვაგონი იყის მისი სრული ვაგონი. აი, ეს ვაგონი და სხვადასხვა დივიდო ბოზე ფრანკისა დე პალუა ხუნდ ნილოტურენ კრისხან კრისხანო დე ლა კანტინა მტრინაოდ რუხო ა ბიკასო. საქმე ისაა, რომ ბიკასო ესანელია, ბოლო ესანენიშო ახსუთი „მდიდრული“ ვაგონი ბეჭია.

სინაქლიზის

აფრიაში უკვლავლოდარ ათასობით ცხოველი იმობება წუბრელობისაგან. ერთადერთი სირაქლებმა, რომელიც იოლად ვაღის წულის ვარბე. საემპრისია, მან მუკანე ფოთლოთ ან ბალახს დაღებოს, რომ წურბელო აიკანს. აფრიაკელი მეცნიერებმა დიდად აჩაგან დანტერბული ან საღვლეობის ვაამტრული. თუ ახლა ბიკარეუბს, ადამიანსადაინახავ უცვლელად და უღამბროს გუზზე წურბელოთ არ დაბობებება.

წავილიყენიან კარტას.
ამსტერდამში, გორას
ქუჩაზე, ორ სახლს ასეთი
წარწერა აქვს: „ეს სახ-
ლები ნაყილია 1884
წელს, ტიტის ორ ბოლქ-
ვად“.

ტიტა ლამაზუვაილო-
ვანი მცენარეა. მისი მო-
შენება სასურველია დე-
კორატიული მიზნით. „მო-
ლანდორად“ გატაცებაზე
კი თ. გობტიმ თქვა:

„ის მე ვარ, — ტიტა!
ვარ ყვავილი
მოლანდიისა,
ჩემი მშვენიერა ისე
ბრწყინავს
და ისე ელავს, —

ფლამანდიელი ძუნწი
ვინმე არ დაიშურებს
ჩემს საზღაურად
მთელს იავას, მიიღოს
არქივლავს“.

ტიტაზე ბევრი სურა-
თია დასაბჭოლო, დაწერი-
ლია ბევრი ლექსი, და
თქმულება, ლექსი...

**„მ რ ი ნ ვ ა ლ თ ა
ს ა ლ ა თ ი ა“**

არის ერთგვარი მცენ-
არე მიხაკისფერითა ოჯახი-
დან, რომელსაც ქართლ-
კახეთში ჭურჭრუკოს, ხევ-
ში წვრილმხალხს, გური-
აში ბოქოწოს, იმერეთში

ბოქვას ეძახიან. ეს არის
უწნურუკი.

უწნურუკი სარეველა
მცენარეა, იზრდება ტენი-
ან და ჩრდილიან ადგილე-
ბში, ჯუნჯებზე, ბაღა-ბოს-
ტნებში, საბჭოთა კავში-
რის ევროპულ ნაწილში,
კავკასიაში, აღმოსავლეთ-
ისა და შუა აზიაში.

უწნურუკს აქვს ძლიერ
დაბოტვილი, მწოლარე
ღერო, რომელზედაც გან-
ლაგებულია კვერცხის
მოყვანილობის ფოთლე-
ბი, აქვს თეთრი, პაწა
ყვავილები, რომლებსაც
ბარომეტრს ეძახიან; ისი-
ნი ისეა მოწყობილი,

რომ, თუ გვირგვინი და-
ლის მ სათამაშო არ გაიხ-
სნება, უნდა ველოდოთ
წვიმას, თუ გაიხსნა —
კარგ ამინდს. უწნურუკი
ყვავილობას იწყებს გა-
ზაფხულზე, როგორც კი
თოვლი დადნება, ყვავი-
ლობს გვიან შემოდგომამ-
დე და ხშირად თბილ წამ-
თარშიც, აქვს წვნიანი
ფოთლები, რომლებითაც
კვებავენ წიღობის და
მკვებებელ ფრინველებს,
ამიტომ უწნურუკს
„ფრინველთა სალათას“
ეძახიან.

**ქ
მ
ე
რ
ი
ბ
ა
ბ
უ
ს
ი
ქ**

სახელოვან მამულიშვილზე, რომე-
ლიც ჩაუწერიათ დასაზურებულ მს-
წავლებელს ვ. კასრაძეს და მ. ცოტ-
ნიაშვილს — არაბეთის მკვიდრის, 80
წლის ვასლი ბაბუკიძისაგან (გამოქ-
ვენიდა გაზეთ „საბჭოთა ოსეთში“
1963 წ.).

„ჯომარდი სახელოვანთა მყო-
მარი ყოფილა. მან ბევრჯერ იძია მუ-
რი თავეასულ მტერზე. ერთ დღეს
მტრები მოულოდნელად თავს დაეს-
ხნენ არაბეთის ციხეს. მოსახლეობამ
ერე შესძლო საკადრისად დახვედ-
როდა დაუბატიყვებლ სტუმრებს. მი-
უხედავად ამისა, მტრის ძალებს მყი-
რე რაზმით მაინც შეერკინა ჯომარდი
ბაბუკიძე, მაგრამ რას გასდებოდა.
მტრებმა იგი შეპოჭეს და მოისურვეს
მისი ცოცხლად დაწვა. შეგადგეს კომ-
კში, გამოუყეტეს გარი, დიდი რაოდენ-
ობით მოიტანეს ნამჯა, შემოაყარეს
კედლებს და წაუკიდეს ციხესი.
მტრებს სურდათ, გაესხლებულ კედ-
ლებში ჯომარდის სული ამოსდენო-
ს, და შესაძებს გმირ მებრძოლს:
„დედა გეტყვია, ჯომარდი, სადღა წა-
უხვალ ლეკებსა“.

ჯომარდი სულით არ დაეცემულა.
ისარგებლა იმით, რომ ციხე ვაკაბში
იყო განვეული, გამოეპარა მტრულ
კომეიდან, აჰყვა მდინარე მუშაბს,
რომელიც გვერდით ჩამოედის ცი-
ხეს, ავიდა ზგარეთის მორცხვე და
მტერს ამაყად გადმოსძახა: „დედა
გეტყვია, ლეკებო, მანდ აღარ იყვან
ჯომარდი“.

ჯომარდი ბაბუკიძე ხალხმა უა-
ვდავყო შეპირისიტყვიერებაში.

ვახაბანა სილაპრონიძე.

მატყვარი ლემან ცაუპირიაძე.

დიდი ლიანვის სეობაში, სოფელ
არაბეთში (ივანე მაჩაბლის მშობლი-
ური სოფელი) არის ძველი ციხე-სი-
მაგრე, რომელსაც ხალხი არაბეთის
ციხეს უწოდებს.

ვინ იცის, რამდენი თავდასხმისა
და გმირული ბრძოლის მოწმეა ეს
ციხე. ამ ციხის კედლებთან გადისაზ-
და უთასანწორო ბრძოლა არაბე-
თელმა ჯომარდი ბაბუკიძემაც.

როგორც ცნობილია, XVIII საუ-
კუნში ძალზე განხირდა გარე-
შე მტრების თავდასხმები სა-
ქართველოზე. ისინი დროდადრო
თავს დაეკემოდნენ ხოლმე სოფლებს,
აწიოკებდნენ მოსახლეობას, სტაცებ-
დნენ სარჩო-საბადებელს, ტყვედ მი-
ჰყავდათ ადგილობრივი მკვიდრნი...
სწორედ ასეთ ვითარებაში გაიზარდა
დადაცკავდა სახალხო გმირი ჯო-
მარდი ბაბუკიძე.

აი, ერთი ხალხური გადმოცემა ამ

ერთმა შრომებმა ბენზინით სასვე კასრში ბენზინის წელა ჩაღებდა, მეორე ბოლო ბარში ჩაიღო, მოწოვა, მოწოვა და... ბენზინი გაბუდედა. მერე კი, — ფუიო, ზიზღით გაღმობაფრთხა.

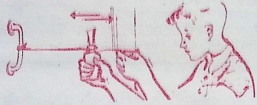
მანქანასთან მეორე შოფერი მივიდა. — ეე, ჩემო ძმაო, ფიზიკა არა გცოდნია და ბენზინსაც იმიტომ ყლბავე, — უთხრა მან ამხანაგს და წელა გამოართვა, მისი ერთი ბოლო კასრში ჩაყო, მეორე ბოლოზე თითები მოუჭირა, სწრაფად მიიტანა კანისტრასთან, თითები მოუშვა და ბენზინიც თავისუფლად წამოღინდა...

თუ შენც მოვიწვევს სითხის ერთი ტურქულიან მეორეში გადახზმა წელას საშუალებით, მოიქეცი ისე, როგორც მოიქცა მეორე შოფერი.

თუ შენც მოვიწვევს სითხის ერთი ტურქულიან მეორეში გადახზმა წელას საშუალებით, მოიქეცი ისე, როგორც მოიქცა მეორე შოფერი.

თუ მინის საცობი გაიჭედა და არ ძებრება ბოთლს, აიღე კანაფი, ერთი ბოლო გამოაბი კარის სახეულურს, ბოთლს ყელზე მარჯულის მსგავსად შემოახუთე, გაიჭედე და ბოთლი ამოძრახე წინ და უკან ისე, როგორც ეს ნახატზეა ნაჩვენები. ბოთლის ყელი გახურების შედეგად გაფართოვდება და საცობიც ადვილად ამოძებრება.

თუ ოქანის ხეცაში წყალი ცუდად ჩადის, აიღე ერთი მწიკვი სიღა და საწრეტი მუხლის ყელში ჩაყარე. ცობა დაელოდე, გიღრე სიღა ზადურაში გაძებრებოდე. ამის შემდეგ, ნიქარაში ნახევარი ჰიქა ძმარი ჩაასხი. ერთ-ორ წამში საწრეტი მუხლიდან ზუფბუყს გაივონებ. ეს ტუტისა და შეფავს რეექცია. შემდეგ მოუშეი წყალი და ჩარეცხე საწრეტი მუხლი.

თუ გინდა, რომ წყალი არ დაგვეღაროს მისი საღმე წადების დროს, ვედროში ხის ჯუარი ჩაღე.

გვესალმებთან — (ო. ჩერქეზია, თ. ლაშქარაშვილი) 1

ლაპარაკობენ უფილი რედაქტორები — (ი. აბაშიძე, შ. რაიანი, გ. კაპახიძე, რ. მარტიანი) 2

2. მირცხულავა — ეურნალ "პიონერს" (ლესი) 4

3. სანადირაძე — ცისფერი ურე (შოთბოხა. დასასრული) 6

რ. ვაზირაძე — მუსიკალური ნოტი 13

3 ვესალმებთან — (ნ. კეცოველი, კ. ლორთქიფანიძე, ა. მახარაძე, გ. ასათიანი) 14

6. ჰუთარაძე — კომპოზიტორი — შემსრულებელი — მსმენელი (წერილი) 16

3 კითხვების ტრიბუნა 20

ა. ბორანი — ცხოვრება ვლადიმერ სკუბინისა (ნარკვევი) 22

ი. ნოზ თუ არა შენს მშობლიურ მხარეს 24

ვაჭაშვებთ კონკურსს 26

2. პურა — ასი პისტოლის ამბავი (ფრაგული ზღაპარი. თარგმანი. ი. კორქიამ) 28

ჯადოსნური სარკე 29

ბუნების კარი 30

ახალი წიგნები 30

3. სიღამონიძე — კომარტი ბაზუციე (წერილი) 31

გამოვადგები 32

თავშესაქცევი გარე 3

გარეკანის პირველი გვერდის მხატვრობა ეკუთვნის თინათი სასონამას.

მთავარი რედაქტორი ბაზულია შვილია.

სარედაქციო კოლეგია: შილინე ზირიში, შოთა ბაგაბლია, ნოდარ გუზარანიძე, ჯუანშია კვარაცხელია, სარგო კლდიაშვილი, გუზან ლეზანიძე, ზურაბ ლუშაშვილი (პ/გ. მდიანი), მაირჯანი, თინათი სასონამა, მაიოჯ ფოცხვიშვილი (სამხატვრო რედაქ.)

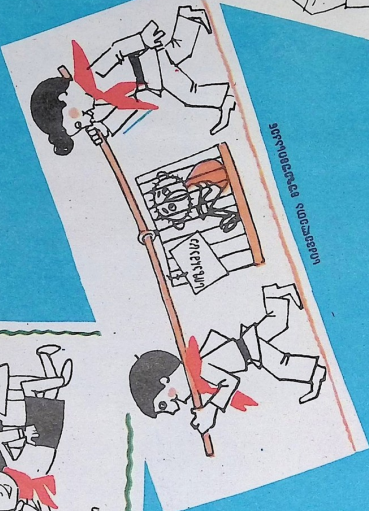
ჩვენი მისამართი: თბილისი, პეტრიაშვილის 91. ტელეფონები: რედაქტორის — 1-17-76. პ/გ. მდიანისა და განყოფილების — 5-07-43

„ПИОНЕРИ“. На русском языке. Адрес редакции: Тбилиси, ул. Петриашвили, 91. გამომცემლობა: ინკოპოლი. უფ. 03043 ტა. 41.200, პარ. ფარ. ჩაღე. 41/3, ფს. ფარ. ჩაღე. 2. ხელმოწერ. დასა. 19/XI-66 წ. ტელემის შეკე. 3088. გამომც. შეკე. 097. საქ. კ. ცკ-ის გამომცემლობის საგამა № 1. რედაქციის უფროსი მხატვარი: მხატვრის არ უნდა დედა.

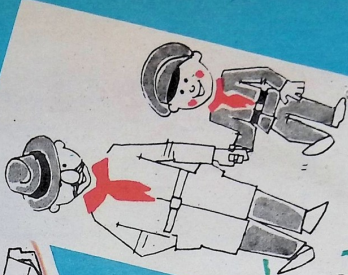
ფანი 20 კაპიო

საქართველო
საქართველო
საქართველო

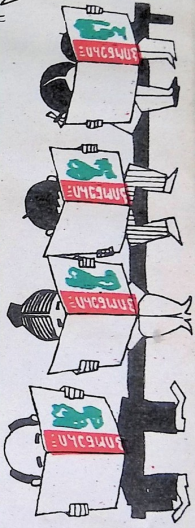
საქართველო

საქართველო
საქართველო

საქართველო

საქართველო